Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

№ 183 (16406) | 1983 оной августын 10, среда | Сэн 3 мүнгэн.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ АЖАЛАЙ ҮДЭР

...ХААР ШИИДЭЭ

...Цырендоржиев харюусалгатай хаһада эршэмтэйгээр хабаадалсажа эхилэнхэй. Тэрэ мүнөө 3 центнер халаахай сабшажа, совхоздоо тушаагаа, үшөө огородой эдеэ харууһалжа байна.

Иигэжэ эндэхи нютагай хүн зон үбгэн залуугүй бултаараан гаража, энэ шухала кампанида хабаадалсажа байһыень онсолон тэмдэглэлтэй. Предприяти, организаци ба эмхи зургаануудай коллективүүдые, ажал хэжэ шадаха хүн зонние тэжээл бэлэдхэлгэдэ үргэнөөр хабаадуулха талаар Түнхэнэй ба Хурамхаанай районуудай Хужарай, Хурамхаанай сомоной Соведүүдэй республика дотороо гаргаһан үүсхэлые Дабаатын сомоной Соведэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад, пенсионернүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, һургуулиин һурагшад халуунаар дэмжэн абаа. Эдэнэр арга шадалаараа түрэл ажахыдаа туһалхаар шиидэнхэй.

Д. ДОНДОКОВ.

Загарайн район.

...АНАЙ ҺААЛИШАДАЙ ҮҮСХЭЛ

...Дулаа... ган литрһээ доошо бэшэ һуhaажа. «Байкальские огни» газетын үүсхэлээр үнгэргэгдэдэг районой түрүү һаалишадай заншалта уулзалгада хабаадаха эрхэдэ хүртэхэнь дамжаггүй.

Дулаанай фермын һаалишад тэжээл бэлэдхэлгын халуун үедэ бултадаа үбһэндэ гаража, хүн бүхэнэй 15 центнерһээ доошо бэшэ үбһэ бэлэдхэхэ уряатайгаар районой бүхы һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэришэдтэ хандаһан байна. Энэ үүсхэлыень КПСС-эй Кабанскын райком болон райсоведэй гүйсэдхэхэ комитет һайшаажа, районой мал ажалай хүдэлмэришэд үргэнөөр дэмжэжээ.

Мүнөө Дулаанай фермын һаалишад даалгагдажа үтэһэн сабшалан дээрэһээ 150 центнерһээ доошо бэшэ үбһэ хуряаха зорилготойгоор хүдэлжэ байнхай.

А. ХАЛТУЕВ,
«Байкальские огни» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

...ЭТЭ НЭРЭДЭ ХҮРТЭБЭ

...Бүхы бригадануудынь хамтын нэгэ нарядаар хүдэлдэг болонхой.

Ажалай үндэр үрэ дүн туйлажа, гүрэнэй түсэб болон социалис уялгануудаа сум дүүргэһэнэйнгээ түлөө 1981 ондо Светлана Владимировна Бузаева Арадуудай Хани барисаанай орденоор шагнагдаһан юм. Мастер Бузаевагай участок дээрэ арбаад үндэһэ яһанай түлөөлэгшэд хүдэлдэг. Эбтэй эетэй энэ коллективэй ударидагшада иимэ орденой барюулагдаһанаарнь суг хүдэлдэг нүхэдынь омогорходог юм.

Байгша оной хахад жэлэй түсэбыешье С. В. Бузаевагай участогайхид амжалтатай дүүргээ. Гансахан тормозной колодконуудые түсэбһөө гадуур 5 мянга гарые шудхаһан байна.

Һаяхан Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар мастер С. В. Бузаевада «Буряадай АССР-эй габьяата һурган хүмүүжүүлэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

В. БАГОНИН.

...О ҮЛҮҮЛЭЭ

...ришэд дээшэлүүлэгдэһэншье түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ амжаа. Хахад жэлэй туршада 19 миллион 603 мянган хэһэг шифер гаргагдаһан гэхэ гү, али түсэб 1509 хэһэгээр үлүүлэгдэһэн байна.

Энэ амжалтада залуу коммунист Сергей Сумкинай ударидадаг ВЛКСМ-эй XIX съездын нэрэмжэтэ бригада хубитаяа ехээр оруулһан байха юм. Тус бригада өөрынгөө түсэбһөө гадуур 362 мянган шифер гаргаа.

С. БОГУСЛАВСКИЙ.

КОСИЛКЫН ТАРШАГАНААН ЗАМХАНАГҮЙ

Харбянгуудай совхозой суута луговод Ендон Лопсонович Аюшеевэй сабшалангууд дээрэ мүнөө жэлдэ үбһэ ногоон хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн ургаба. Үбэлдөө сабшалангай эзэн малай фермэнүүд болон айлай газаагуур наг шэбхэ суглуулжа, участок дээрээ ехээр гаргаһан юм. Сабшалангуудаа хабартаа һайнаар уһалаа. Май—июнь һарануудта саг үргэлжэ шииг нойтон орожо, үбһэ ногоонойнь ургасада бүришье һайнаар нүлөөлһэн байна.

Суута луговодой толгойлһон звеногой гэшүүд үнинэй механизатор Нима Дагбаевич Лопсонов, сэрэгэй албанһаа үнгэрэгшэ хабар бусажа ерэһэн Юрий Лопсонов гэжэ дүү хүбүүнтэйгээ үбһэеэ сабшажа байна.

— Би арбан табадахи жэлээ Ендон Лопсоновичой звенодо хүдэлхэмни, теэд ногооной иимэ һайнаар ургаһые һананагүйб, — гэжэ Нима Дагбаевич хөөрэнэ. — Мүнөө жэлдэ манай звено 2700 центнер үбһэ суглуулжа абаха уялгатай юм. Энэ уялгаяа лаб дүүргэхэбди гээд һананаб. Һабхагшье ногоо үлөөнгүй сабшахые оролдохобди. Гансал хура бороон ходо орожо бү һаатуулһай.

Нима Дагбаевич 1947 онһоо механизатораар хүдэлнэ. Тэрэ даажа абаһан ажалдаа ехэ харюусалгатайгаар хандадаг, хамтын хэрэгэй түлөө бүхы һаналаа табин оролдог хүн юм. Мүн тэрэнэй жолоодоһон машина, трактор халуун хаһын үедэ эбдэржэ һаатаа гэжэ дуулдадаггүй. Үнэр баян энэ нүхэр өөрынгөө үхибүүдые ажалда дуратайгаар һургаһан байха. Мүнөө зун дүүгэйнгээ хүбүүе дахуулан ябажа, үбһэ сабшалгада һургажа байна.

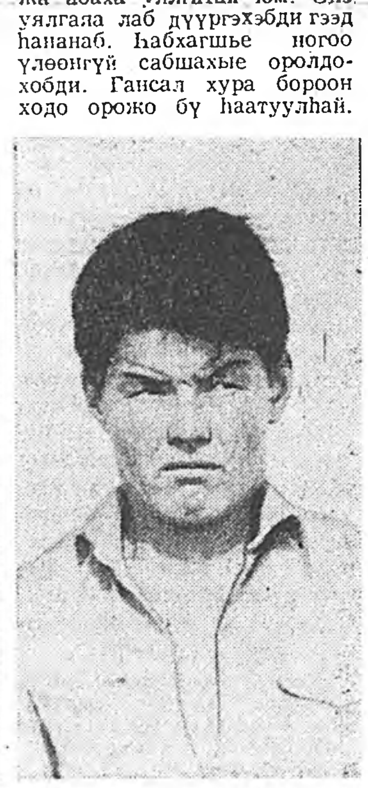
Юра һаял хори гаража ябана. Комсомол энэ хүбүүн армида ошохоһоо урид Түнхэнэй 7-дохи СПТУ дүүргэһэн юм. Мүнөө жэл түрүүшынхеэ трактораар үбһэ сабшана Ойлгоогүйгөө абгадаа заалгажа байгаад, үдэрэй нормые дүүргэхые оролдоно.

Тус звеногойхид хамтын подрядай гуримаар ажаллана. Звенодо 168 гектар сабшалан, салин хүлһэнэй фонд, хэрэгтэй техникэ, технологическа карта үгтэнхэй. Тэдэнэр өөһэдынгөө дураар луговодой звенодо хүдэлхэеэ ерэһэн юм. Мүнөө үбһэ хуряалгын эхилхэдэ, тус звенодо һургуулиин үхибүүд туһалхаяа ерэнхэй.

Ендон Лопсонович хажуурнадаа дахуулжа, техникэ хэрэглэхэ аргагүй булан соорхойнуудаа, захануудаа сабшажа байнхай. Тиихэдэ гол сабшалангууд дээрэнь тракторай косилкануудай таршагаһаан замханагүй.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: тракторнууд үбһэ сабшана; үнинэй механизатор Н. Д. Лопсонов, Ю. Лопсонов.

Авторай фото.

РЕСПУБЛИКЫН ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

КПСС-эй ОБКОМОЙ БЮРОГОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ, ОБЛСОВПРОФОЙ, ВЛКСМ-эй ОБКОМОЙ ТОГТООЛОЙ 1983 ОНОЙ ТҮРҮҮШЫН ХАХАД ЖЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ДҮНГӨӨР СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ШАЛГАРҺАН АРАДАЙ АЖАХЫН ИИМЭ ТҮРҮҮШҮҮЛ РЕСПУБЛИКЫН ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАРТА БЭШЭГДЭБЭ.

Агалова Эльза Ивановна — Буряадай АССР-эй Хүн зонние ажаһуудалай талаар хангаха министерствын городской үйлэдбэриин управлениин парикмахер.

Алексеев Георгий Савельевич—Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна 1-дэхи предприятиин жолоошон.

Архипов Сергей Григорьевич — Улаан-Үдын мяхаконсервын комбинадай колбасна заводой хүдэлмэришэн.

Банаева Светлана Нимаевна — Хурамхаанай районой Хурамхаанай совхозой хонишон.

Башкеева Зинаида Панфиловна — Буряадай мебельно-модо болбосоруулгын комбинадай хүдэлмэрилэгшэ.

Бимбаев Георгий Мархаевич — Хорнин районой Үдын совхозой ахалагша хонишон.

Бродников Владимир Ильич — Баунтын районой Ципиканай геолого-шэнжэлэлгын партиин үрэмдэгшэ.

Брянская Татьяна Алексеевна — Бэшүүрэй районой Бэшүүрэй совхозой һаалишан.

Габдулин Зинур Гендулаевич — Загарайн районой Онохойн совхозой ажахын тоосооной тариан ажалай бригадын бригадир.

Горюнова Суфия Яруловна — Улаан-Үдын трамвайн управлениин трамвайн жолоошон.

Гурожапова Цырен-Дулма Жамбаловна — Яруунын районой «Сосновский» совхозой һаалишан.

Данилов Владимир Михайлович — Северобайкальскын районой «ЗапБАМстроймеханизация» трестын 137-дохи оньһожоруулагдамал колоннын экскаваторщик.

Дарханов Борис Иванович — Кабанскын районой Кабанскын загаһанай заводой загаһа барилгын бригадын бригадир.

Дроваль Николай Петрович — Северобайкальскын районой «БАМтоннельстрой» гэжэ барилгын управлениин тоннельнэ 18-дахи отрядай проходчигуудай бригадир.

Екимов Михаил Иванович — Мухар-Шэбэрэй районой «Коммунизм» колхозой механизатор.

Жалсараев Ширзагар Батуевич — Хэжэнгын районой Хэжэнгын совхозой ахалагша хонишон.

Жербаханов Николай Бадмаевич — Улаан-Үдын «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордендо «Электромашина» заводой хүдэлмэришэн.

Заугаров Владимир Яковлевич — «Улан-Удэтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын автокранай жолоошон.

Иванов Алексей Никитович — Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой токарь.

Козулин Георгий Степанович — Улаан-Үдын районой Ивалгын ОПХ-гай луговод.

Красикова Галина Петровна — Прибайкалиин районой «Прибайкальский» совхозой гахайшан-оператор.

Крылова Полина Емельяновна — Кабанскын районой Тимлюйн цементын заводой нүүрһэнэй тээрмын машинист.

Кузнецов Иван Ильич — Загарайн районой Онохойн модоной комбинадай бригадир.

Лунтовский Николай Николаевич — Улаан-Үдын М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой электровозой машинист.

Магац Анна Глебовна — Хяагтын районой Сүхын арһанай заводой оёдолшон.

Медведева Валентина Алексеевна — Улаан-Үдын столовонуудай 1-дэхи трестын 2-дохи столовын үйлэдбэриие дагша.

Михайлов Валерий Петрович — Ленинэй ордендо локомотив-вагон заһабарилгын заводой аккумуляторщик.

Овчинников Матвей Прохорович — «Спецстроймеханизация» трестын барилгые оньһожоруулха нэгэдэхи управлениин бульдозерист.

Ошоров Сандак Махлеевич — Ахын районой «Улаан Аха» колхозой механизатор.

Руднев Валерий Николаевич — Северобайкальскын районой «Нижнеангарсктрансстрой» трестын автобазын бензовозой жолоошон.

Смирнова Зоя Федоровна—СССР-эй 60 жэлэй нэрэмжэтэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай шанаржуулгын фабрикын хүдэлмэрилэгшэ.

Тормозов Владимир Иванович — Баргажанай районой Баргажанай леспромхозой модо бэлэдхэгшэдэй бригадын бригадир.

Трифонов Андрей Анфиногенович — Улаан-Үдын пассажирска автотранспортна 1-дэхи предприятиин автобусой жолоошон.

Тюкавкина Мария Феофановна — «Бурятобувьбыт» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй гуталшан.

Убушеева Дарима Доржиевна — Түнхэнэй районой Түнхэнэй совхозой һаалишан.

Хамаганов Александр Юрьевич — Улаан-Үдын районой Сотниковой шубуунай фабрикын шубуушадай звеное даагша.

Хомяков Валерий Петрович — Сэлэнгын районой Холбоолжоной уурхайн экскаваторай машинист.

Цыбикова Зоя Сангадиевна — Захааминай районой Захааминай райпотребсоюзай автомагазинай наймаалагша.

Цырендоржиева Александра Георгиевна — Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй радио хабсаргагшадай бригадир.

Шагжитаров Павел Цыренжапович — Зэдын районой «Октябрьский» совхозой луговодуудай звеное даагша.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

...ДАР СУУТАЙ ХОНИШОН

...аевич Бимбаев ... хонишон. ...

Тэрэ малаа үглөөгүүр эртэ бэлшээридэ гаргаха, саг соонь уһалха, хирэ хирэ болоод лэ бэлшээриниень һэлгэхэ гэжэ оролдодог. Энэ, мнай малшанай хүнгэн бэшэ ажалай бүхы эдэ нөөсэнүүдые һайн мэдэхэ юм. Хонишон ажахын тоосооной эрхэ байдалые хараада абан, зундаа өөрөө малайнгаа тэжээл бэлэдхээ һаа, үлэмжэ һайн гэжэ тоолодог. Ушарынь өөрөө тэжээл бэлэдхэхэдэ, шанартайшье, арьбаншье байдаг.

Үнгэрһэн жэлдэ районой хонишод отара шадархи участогуудһаа өөһэдынгөө хүсөөр тэжээл бэлэдхэхэ талаар республика доторoo үүсхэл гаргаһан байна. Тиихэдэнь Георгий Мархаевич түрүүшүүлэй зэргэдэ энэ уялгада гараа табилсажа, бүхы хүсэ шадалаа гарган хүдэлжэ эхилһэн байна. Мүнөөшье зунай бэлшээриин үедэ продукци абаха талаар районой малшад болон зоотехнигүүд мэргэжэлтэдэй үүсхэлые тэрэ халуунаар дэмжэһэн байна.

— Үнгэрһэн жэлдэ өөһэдынгөө хүсөөр 600 гаран центнер һайн шанартай тэжээл бэлэдхээбди, тиигэжэ үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ тэжээлээр дуталдахые мэдээгүйбди, — гэжэ Георгий Мархаевич сэдьхэлээ ханангяар хөөрэнэ. — Һайн шанартай тэжээлэй бии һэн тула ажалай үрэ дүнгүүдшье байһан ааб даа. Мүнөө хонин бүриһөө 4,6 килограмм тухай нооһо хайшалаабди.

Георгий Мархаевичай хурьгадаа эхэһээнь таһалхадань тэдэнэйнь дунда зэргын шэгнүүр 22 килограмм болоһон байна. Тиигэжэ түрүү хонишон уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэ.

Энэ жэлдэ Бимбаевтан даалгагдаһан 60 гектар участогайнгаа үрэжэлые дээшэлүүлхэ гэжэ ехээр оролдоо.

— Георгий Мархаевич эртэ хабарһаа эхилжэ, отара шадархи участок дээрээ хүдэлөө, тэрэнээ сэбэрлээ, уһалаа, наг шэбхэ ба минеральна үтэгжүүлгэ оруулаа. Имэнүүд хүнүүдэй бүри олон һаа, һайн һэн,—гэжэ Үдын совхозой ахамад мелиоратор Баяр Цыренжапович Дондоков хөөрэнэ.

Тэрээнтэй зүбшөөгүйдэ аргагүй. Газарта эзэн бусаар хандаха баримтанууд үшөөл үзэгдэнэ гээшэ. Тиимэһээ сабшалангууд болон полинуудай ургаса бирагүйдэнэ, тэжээл дуталдана, тиигэжэ муу хойшолонтууд үзэгдэнэ.

Байгша ондо Георгий Мархаевич отара шадархи участогһаа 600 центнер һайн шанартай үбһэ хуряахын түлөө тэмсэжэ ябана.

Тэрэ гансашье өөрынгөө ажал хараад ябадаг хүн бэшэ, ниитын ехэ хүдэлмэри ябуулна, КПСС-эй областной комитедэй гэшүүндэ кандидат юм. Партийна болон эдэбхитэдэй суглаануд дээрэ үгэ хэлэхэдээ үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ зорилгоор бии байгаа нөөсэнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ тушаа уряалдаг байна. Алдар суута хонишон нүхэдтээ ажалайнгаа дүршэлөөр хубаалдадаг. Тэрэ ехэл залхуугүйгөөр залуушуулые, үхибүүдээ хонишоной хүнгэн бэшэ ажалда, өөрынгөө дүй дүршэлдэ һургадаг. Тиин мүнөө тэдэнь хонишоной ажалай бүхы нюусануудые һайн мэдэнэ.

Һаяхан хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө Бимбаев Георгий Мархаевичта «залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ талаар РСФСР-эй габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

Үдын совхоздо хонидой үүлтэр һайжаруулха талаар хүдэлмэри ябуулагдана. Хожомоо эхэ хонидой отарануудые бүридхэхын тула эмэ хурьгад ехэл наринаар шалгагдан шэлэгдэнэ. Энэ хүдэлмэри ябуулхадаа эхэ хонидой, хусын үүлтэртэ шанар шэнжые хараада абтадаг байна. Тиин үүлтэртэ эмэ хурьгадай отара эгээл найдамтай, дүршэлтэй хүндэ даалгагдадаг. Үүлтэртэ отарые харууһалха гээшэ тон харюусалгатай хэрэг гэжэ Георгий Мархаевич һайн мэдэдэг. Тиигэбэшье, Лодой хүбүүндээ эдэ хурьгадые даажа аба гэжэ дурадхаха тухай ходол бododог һэн.

— Лодой, шимни яһала дүршэлтэй хонишон болоош, институтда заочноор оро, теэд хурьгадай эхэнүүдһээ таһалагдахада шэнэ отарые даажа абахагүй хүн гүш?— гэжэ үнгэрһэн хабар тэрэ хүбүүндээ хэлэһэн байна.

Эсэгын үгэнүүд Лодойе балай гайхуулбагүй. Тэрэ өөрөө үүлтэртэ отарые даажа абаха тушаа бодомжолжо үзэһэн байгаа. Тиигэбэшье, дирекци дэмжэхэ гээшэ гү гэжэ маргажа ябаа.

— Совхозой дирекци минии дурадхалые дэмжэхэ гэжэ һананаб, тиигээдшье зэргэлээд байха һэн тула туһална бэззб гэжэ Георгий Мархаевич хүбүүнэйнгээ бодолые таажа хэлэһэн байна.

Лодойдо энэл хэрэгтэй һэн. Тиин мүнөө Бимбаевтан хоёр отара харууһалха гэжэ шиидэбэ.

Иимэ шиидхэбэриин абтаад байхада, Георгий Мархаевичай зүрхэн түшэгэнэжэ баяраар халяа. Үхибүүдээ өөрын замда табиһан хүн бүхэн иимэрхүү мэдэрэлдэ эзэлэгдэдэг гээшэ аабза.

Мүнөө Лодой 700 толгой эмэ хурьгадые даажа абанхай. Тиигэжэ Үдын совхоздо Бимбаевтанай хонишон угтан бии болобо. Ажалай Алдар Солын III шатын ордендо эдэбхи үүсхэлтэй коммунист Георгий Мархаевич Бимбаевай эхилһэн хэрэгые, алдар солые үхибүүдэйнь бүри саашань арьбадхан үргэлжэлүүлхэ байһанда этигэхээр даа.

Е. МАНЗАЕВ.

ЖУРНАЛИСТНУУДТАЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Бадиев «Буряад үнэн», «Правда Бурятии» ба «Буряадай залуушуул» газетэнүүдэй журналистнуудтай уулзаба. «Ажалай социалис журам бэхижүүлхэ хүдэлмэрие шангадхаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй тогтоолые тайлбарилан ойлгуулха, бэелүүлхэ талаар хэблэлэй дүүргэхэ зорилгонууд тэрэ уулзалгын үедэ зүбшэгдэбэ. Үбһэ хуряалгын ябасые, ургаса хуряалгые угтуулан ябуулагдажа байһан бэлэдхэлые харуулгатай холбоотой асуудалнууд тухай хөөрэлдөөн болоһон байна. Тэрэ уулзалтада КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагшын орлогшо В. Л. Кургузов хабаадалсаа.

УРГАСА ХУРЯАЛГЫН ЭРШЭ

ЛЕНИНГРАД. Эндэхи таряашадай хуряалгын хаһа урда жэлнүүдэйхиһээ урид эхилээ. Тэдэнэр хара таряа ба ешмээн хадажа захалаа. Хүдөөгэй ажалшад эртын хартаабха, овощ нэгэн доро хуряана, үбһэ тэжээл бэлэдхэнэ.

Совхозууд болон хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдэй коллективүүд хуряалгын техникые болзор соонь бэлэн болгоһон, машина болон агрегадуудай хоёр, гурбан халаанай хүдэлмэри эмхидхэһэн байна. Техникэ һүниин сагта заһабарилагдана, хангагдана.

ОРЕНБУРГ. Эндэхи олохон колхоз, совхозуудта ударнигай үдэр үнгэргэгдэбэ. Комбайнаар ургаса хуряадаг шадабаритадай дүй дүршэлые идхан дэлгэрүүлхэ зорилгоор тэрэ үнгэргэгдөө.

Курманаевска районһоо В. Соколовой звено 3200 центнер ороохо 18 час соо вахтова аргаар сохёо. Нэгэ агрегадта абажа үзэхэдэ, 800 центнер болоно. Оренбургска районһоо Мешковтоной гэр бүлын отряд эгээл эрхим дүн туйлаа. Сүүдхэ соо энэ бүлын экипаж бүхэн агрегадайнгаа бункерһаа мянган центнер ороохо тушаажа, халаанай даабарие гурба дахин шахуу үлүүлһэн байна.

САКИ (Крымскэ область). Эндэхи ажахынуудта силос болгогдохо кукурузые хуряажа эхилээ. Мал ажалай продукци үйлэдбэрилдэг шэглэлтэй «Береговой» совхозой механизаторнууд хуряалгада түрүүлэн ороо.

Олохон ажахынуудта жэжэдхэгдэһэн һолоомонтой холижо, кукуруза траншейдэ хадагална. Тиигэжэ шэмэтэ тэжээлэй нэмэлтэ нөөсэнүүдые байгуулна. Бүхы звенонууд ниитэ нэгэн нарядаар хүдэлнэ.

ГРОДНО. Белорусси доторoo мэдээжэ Гродненско районой «Прогресс» колхозой ажалшад ороохото ургамалнуудые хоёр долоон хоногто хуряажа дүүргэбэ. 2540 гектарай туд бүриһөө дунда зэргээр 47 центнер ороохон сохигдоо. Энэнь республикын эгээл эрхим дүнгүүдэй нэгэниинь болоно.

Түрүү агротехникэ хэрэглэдэг байһанайнь ашаар тогтууритай ургаса хуряагдана. «Газар ажалай үндэр болбосоролой ажахы» гэһэн нэрэ зэргэдэ хэдэн жэлэй саада тээ тус ажахы хүртэһэн юм. Тиин мүнөөшье тэрэнээ батадхана.

ЦИТЕЛИ-ЦКАРО (Грузиин ССР). Зүүн Грузиин ажахынуудай тэжээл бэлэдхэгшэд кукурузын полидо гараба. Цителцкаройско районой Квемо-Кеди тосхоной колхозой механизаторнууд кукуруза түрүүлэн хуряажа эхилээ. Гектар бүриһөө 350 центнер ногоон набша намаа суглуулагдана.

КРАСНОДАР. Силос хуряалгын комбайнууд Кубаниин кукурузын полинуудта гаргагдаба. Тэжээл бэлэдхэлгын отрядууд ба звенонууд хамтын подрядай аргаар хүдэлнэ. Кукурузын, соябын холисын таригдаһан поли дээрэһээ ногоон набша намаанай үндэр баян ургаса хуряагдана.

(ТАСС-ай корр).

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые дэелүүлхын түлөө

ЗОХЁОХЫ ЭРМЭЛЗЭЛЫЕНЬ БАДАРГАН...

Научно-техническэ дэбжэлтын улам хүгжэжэ байһан үе сагта инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дүүргэдэг үүргын, тэдэнэй зохёохы шэнжэтэй ажал ябуулгын удха шанар бүри гүнзэгырнэ. Энээнһээ уламжалан КПСС-эй райком, партийна организацинууд промышленна предприятинуудта, барилга дээрэ, транспорт болон хэлхеэ холбооной газарта хүдэлдэг инженер, технигүүдэй мэргэжэл шадабарине, нийтэ-политическэ эдэбхиие улам дээшэлүүлхын тула горитой оролдолго гаргадаг гээшэ.

Районой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд урдаа табигдаһан зорилгоёо амжалтатайгаар шиидхэдэг, арадай ажахын алибаа һалбаринуудые техническэ талаар шэнэдхэн зэбсэгжүүлгые хурдадхахын тула залан шууд хүдэлмэри ябуулдаг гээшэ. Тэдэнэр ажалша коллективүүдэй нийтын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана, түсэбтэ даабаринууд болон абаһан социалис уялгануудые дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулалсана.

Районой промышленна предприятинууд продукци худалдаха хахад жэлэй түсэб 102,8 процент дүүргэжэ, даабарияа 1 миллион 365 мянган түхэригөөр үлүүлээ. Тиихэдэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 103,1 процент дүүргэгдээ һэн. Товарна продукци үйлэдбэрилгын ургалта нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, 8,1 процентээр ехэ болоһон зэргэтэй. Сёёлой, ажаһуудалай хэрэгсэлэй эд бараа гаргаха асуудалда анхарал ходо хандуулагдажа байдаг. Тиигэжэ хахад жэлэй даабари 108,8 процент дүүргэгдээ. Хэлхеэ холбооной предприятинууд 6 һарынгаа даабарие 104,3 процент болгоһон байна. Барилгын болон заһабарилгын эмхинүүдэй хүдэлмэри мүн лэ нилээдгүй һайжараа.

Районой экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбтэй зохилдуулан, арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинһээ үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, научно-техническэ дэбжэлтые хурдадхаха, үйлэдбэриин техническэ зэбсэгжэлгые дээшэлүүлхэ, гар ажалые бага болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ, хэнэйшье мэдэһээр, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар бэелүүлэгдээ бшуу.

Тэдэнэй аша туһаар табан жэлэй эхинһээ үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ 1402 хэмжээ ябуулга, уралан нарижуулгын мянга шахуу дурадхалнууд нэбтэрүүлэгдэжэ, хамтадаа 4 миллион 353 мянган түхэригэй сэнтэй экономическа нэмэлтэ үрэ дүн түйлаха арга олдоо. Тэрэшэлэн 56 шэнэ технологи нэбтэрүүлэгдэһэн, 4,6 миллион шахуу түхэригэй 831 шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдоһон, хуушарһан 82 түхеэрэлгэ шэнэдхэгдэн заһабарилагдаһан байна.

Коллективэй гэшүүдэй дунда ябуулагдадаг үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хүтэлбэрилэгшэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые хабаадуулха тухай, мастернуудай үүргые саашадань дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолнуудые хүтэлбэри болгон, партиин райком хүтэлбэрилэгшэдэй болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ажал ябуулгые улам эдэбхижүүлхэ зорилгоор зохихо хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулжа байдаг юм. Тиихэдээ тэдэнэрые коллективэй гэшүүдэй дунда ябуулагдадаг үзэл сурталай, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ үргэнөөр хабаадуулха асуудалда анхаралаа хандуулна.

КПСС-эй райкомой дэргэдэ партийно-ажахын эдэбхитэдэй һургуули хүдэлнэ. Тэндэ бүхы хүтэлбэрилэгшэд, инженер болон технигүүд һурадаг. Жэл бүхэндэ мастернуудай ба бригадирнуудай суглаан зарлагдадаг. Тэрээн дээрэ хүдэлмэриин дүн согсологдодог, ажалай эсэсэй үрэ дүндэ һайн нүлөө үзүүлмээр хэмжээнүүд хараалагдадаг байна. Диилэнхи олон хүтэлбэрилэгшэд пропагандистын хүндэтэ даабари дүүргэдэг, нийтын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг юм.

Түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, үүсхэл дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Ажалай, материальна болон элшэ хүсэнэй нөөсые алмаха, арьбалха зорилгоор эрдэмэй болон техникын түйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэхэ гэһэн Москвагай түрүү коллективүүдэй үүсхэлые районой олонхи предприятинуудай коллективүүд, инженернэ албан халуунаар дэмжэһэн байна. Эгээл түрүүлэн судна бүтээлгын заводой инженер болон технигүүд нимэ уряатай социалис мүрысөө республика дотороо дэлгэрүүлхэ үүсхэл гаргаа һэн. Тэрэнь КПСС-эй обкомой бюрогоор һайшаагдаһан, хаа хаанагүй нэбтэрүүлхээр дурадхагдаа.

Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй хүсые нэгэдхэн, үндэһэн шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ анхарал хандуулха талаар эмхидхэлэй, политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Тэрэнэйл аша туһаар үнгэрһэн хоёр жэл хахадай туршада үйлэдбэриин техническэ хэмжээн эли бодо дээшэлээ. Жэшээнь, мүнөө гүрэнэй шанарай тэмдэгтэйгээр бүтээгдэдэг продукциин хэмжээн 15,8 процент ургаһан, ажал оньһожоруулга үргэдхэгдэһэн байна.

Районой барилгын эмхинүүд энэ хугасаада 32 миллион гаран түхэриг мүнгэ ашаглаа, 4,7 миллион тонно арадай ажахын ашаан, 137,9 миллион хүн транспортаар зөөгдөө. Тэрэшэлэн хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжые хангалга һайжарһан, хэлхеэ холбооной предприятинуудай оруулдаг олзо дээшэлһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай абаһан тогтоолой эрилтын ёһоор, хүтэлбэрилхы болон инженерно-техническэ кадрнуудай экономическа һуралсал тушаа ехэ анхарал хандуулагдана. Тобшолон тэмдэглэхэдэ, үйлэдбэриин хүтэлбэрилэгшэ, бүхэн экономическа шэнжэлгын хамаг онол аргые гүйсэд мэдэхэ, тэрэнэйнгээ үндэһөөр зохихо тобшолол хэжэ, шиидхэбэри абажа шадаха, өөрынгөө хүдэлмэрине зүб мүрөөр эмхидхэн ябуулха зэргэтэй гээшэ. Экономическа мэдэсээ дээшэлүүлхые оролдохотоёо хамта, тэдэнэр эрхэ бэшэ хүдэлмэришэдэй экономическа һуралсалай пропагандист байха уялгатай. Районой 1822 инженер болон технигүүд, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд экономическа һуралсалда ябана. Энэ хэрэг шэлэй заводто һайнаар эмхидхэгдэнэ. Энэ предприятиин 700 гаран хүн жэл бүхэндэ һурадаг.

«Электромашина» заводой ахамад экономист А. Ф. Безбородов, шэлэй заводой ахалагша инженер Э. А. Бурдуковская, судна бүтээлгын заводой ахамад контролер Г. Ф. Петров, 1-дэхи ПАТП-гай түсэблэлгын таһагай начальник А. П. Сластина, авиапредприятиин түсэблэлгэ-экономическа таһагай начальник Л. Г. Калиновский, почтамтын инженер Э. А. Павлова районой эрхим пропагандистнар юм. Эдэнэрэй нийтын ажал ябуулга хадаа бусад нүхэдтэ ёһотойл үльгэр жэшээ болодог.

Гэхэ зуура инженер бүхэн иимэ бэрхээр, шуналтайгаар хүдэлнэ гэхын аргагүй. Олон нүхэд ханалгагүйгөөр һурана, пропагандистын хүдэлмэри эрхилхэ шадабаригүй байха юм. Үнгэрхэдөө КПСС-эй обкомой дэргэдэхи марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ һурахаар абтаһан аад, хэшээлнүүдтээ ёһоор ябадаггүй, шалгалтаяа үгэжэ бираагүй хэдэн хүнүүдэй нимэ һуралсалһаа гаргуулһан ушар эбсэлтэй аал?! Тиихэдэ хангалтагүйгөөр хэшээлээ үнгэргэдэг пропагандистнаршье бии.

Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд хадаа түсэб табилгада, ажалай нормо тодорхойлгодо, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха тэмсэлдэ мүн лэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха уялгатай. Энэ тэдэнэй ажал ябуулгын гол хэрэгынь болоно. Инженерэй ажал хадаа имагтал зүбөөр табигдаһан түсэбһөө үндэһэ һууритай, тэрээнһээ эхи абаха зэргэтэй. Түсэбэй дүүргэлтын хойноһоо шанга хиналта тогтоохо, тэрэнэй жэшээгээр материальна урмашуулга байгуулха талаар район дотор хэмжээнүүд яһала абтажа байдаг. Тэрэшэлэн инженер бүхэндэ өөрын хубиин зохёохы түсэб абхуулха гэжэ оролдонобди. Һүүлэй арбаад жэлэй туршада мянга шахуу мэргэжэлтэд хубиин түсэбтэйгөөр хүдэлөө. Хубиин зохёохы түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэнэй аша туһаар 1982 ондо 415 мянган түхэригэй экономическа ашаг олзо оруулһан байна.

Иимэ түсэбэй ашаг үрэнь ехэ. Ехэ ба орёо зорилгонууд шиидхэгдэнэ. Жэшээнь, шэлэй заводто шэл үйлэдбэрилхэ шэнэ технологи нэбтэрүүлэгдээ һэн. Судна бүтээлгын инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй 73 процентнь, Кировэй нэрэмжэтэ заводой — 66,7 процентнь хубиин зохёохы түсэбтэйгөөр хүдэлнэ. Гэхэтэй хамта, энэ шухала хэрэг предприяти бүхэндэ һайнаар шиидхэгдээгүй байна. Архиин заводто, 1-дэхи ПАТП-да хубиин түсэб табилга хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэдэг.

«Хүдэлмэришэнэй үүсхэлдэ — инженернэ дэмжэлгэ» гэһэн уряатай үүсхэлэй гүнзэгы удха шанартай байһаниинь элитэ. Энэ хүдэлөө улам үргэдхэхэ, инженернүүд болон хүдэлмэришэдэй хамтын зохёохы бригадануудые байгуулха хэрэгые алишье талаһаань дэмжэхэ, урмашуулха шухала байгаа. Гэбэшье, энэ шухала асуудал урагшагүйгөөр шиидхэгдээд, олоной хэрэг боложо шадаагүй байһаар. Уралан нарижуулгын хүдэлөөндэ хабаададаг инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоо жэлһээ жэлдэ олошорно. Энэ хүдэлөөндэ бүгэдыень хабаадуулха зорилго табигдана. Жэл соо абадаг салин хүлһэнһөө бага бэшэ хэмжээтэй экономическа аша үрэ оруулхаар ухаалан зохёолгын гү, али уралан нарижуулгын дурадхал инженер бүхэн, техник бүхэн үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ уялгатай гэһэн эрилтэ мүнөө табигдана.

Районой инженер болон технигүүдэй саашадаа бэелүүлхэ хэрэгынь ехэ. Ажалай журам бэхижүүлхэ, ажалай түрүү эмхидхэл—бригадна подрядай гурим үргэнөөр нэбтэрүүлхэ асуудалнууд тэдэнэй бэелүүлхэ шиидхэхы хэрэгынь болоно. Тиимэһээ КПСС-эй райком, партийна эхин организацинууд эдээниие үдэр бүриин хиналта доро байлгаха уялгатай байһаниинь элитэ. Гадна инженер болон технигүүдэй кадрнуудай бүридэл һайжаруулха, һуралсал эмхидхэхэ, бэлиг шадабариинь дээшэлүүлхэ хэрэгтэй болоно. Район дотор мүнөө хүдэлжэ байһан 2230 шахуу инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй 81 процентнь тусхай һургуули дүүргэһэн дипломтой мэргэжэлтэд. Энэмнай һанаа зобоомоор ушар болоно гэжэ бэшэгэйнгээ эсэстэ ажаглалта хэмээр.

КПСС-эй XXVI съездын табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлгэ хадаа инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабариһаа, оюун бэлигһээ эшэ үндэһэтэй. Ушар иимэһээ энэ хэрэгтэ анхаралаа онсо табиха байһамнай эли.

П. ЧУКРЕЕВ,
КПСС-эй Советскэ районой секретарь

Улаан-Үдэ.

ЭСЭГЫН ҺУРГААЛААР

Зураглал

Толя тиихэдэ үшөө бага ябаа. Эсэгэнь — Гриша-ахай, хүршэ үхибүүдэйнь эгээн дуратай хүн үдэшэндөө ажалһаа ерээд, хубсаһаяа тайлаһанайнгаа һүүлээр һандали дээрэ нэгэ хэды сагай туршада һуужа, үхибүүдээ эрхэлүүлдэг, үдэрэйнь ябадалые асуудаг заншалтай һэн. Энэ үедэ хүбүүн абынгаа хүрин хара барбагар томо гарнуудые ходо хаража, барижа үзэжэ байдаг һэн. Гарнуудынь тракторай элдэб тоһоной үнэрөөр хамар сорьюулха. Альгануудынь хатуу аад, дулаан байха. Эсэгэнь үхибүүдээ эбэр дээрээ абажа наадаха, тэдэнээ дээшэнь шэдэжэ, шаг шууяан гарадаг бэлэй. Абамни хүсэтэй, ехэ шадалтай гээд Толя бододог бэлэй.

Нээрээшье, механизатор хадаа тэрэ хүдэр, шандааһатай һааб даа

Хэдэн жэлнүүд үнгэрэн ошожо, хүбүүн 7-дохи класс дүүргэбэ. Ажаллахамни гэжэ Анатолий гэртэхиндээ мэдээсэбэ ха. Эхэ эсэгэ хоёрынь үхибүүдэйнгээ аха захые һургуулияа саашань үргэлжэлүүлхэ байгааш гэжэ аргадаадшье ядаһан юм. Трактор агтын эзэн болохо хүсэлтэй байһанаа тэрэ гэртэхиндээ дуулгаба. Иимэ ушарай тудаад байхада, абань хүбүүгээ хажуудаа абаад ябажа, трактористын мэргэжэлдэ һургажа захалһан байгаа. Тиигэжэ Анатолий арбан жэлэй хугасаада эсэгэтээ нэгэ тракторта хүдэлһэн намтартай. Энэ үе соо А. Паньков түмэр хүлэгэй оньһые гүйсэд мэдэдэг болоо гэхэдэ огто алдуугүй. Абадаал адли ажалша, урагшаа һанаатай хүбүүн удангүй эсэгынгээ этигэлдэ ороо һэн...

А. Г. Паньковой «трактор агтын жолоо» бариһан сагһаа хойшо анар хорёод жэл үнгэрөө. Мүнөө Анатолий Григорьевичой ажалша гарнууд эсэгынь хүдэр, барбагар гарнуудта тон адли болонхой юм.

Анатолий Григорьевич олон жэлэй туршада Сибириин хүйтэн уларилтай эрхэ байдалда кукуруза тарижа ургуулжа байнхай. Яһала үндэр үрэ дүнгүүдыешье түйлана. Энэ ушар хадаа тэрэнэй юунһээшье түнхарингүй хүдэлдэг байһые элеэр гэршэлэн харуулна бшуу.

— Оролдосотойгоор, үсэд нэтэрүүгээр, хүсэһэндөө хүрэхын тула ошотойгоор хүдэлдэг хүн юм, — гэжэ тэрээн тухай нютагаархидынь хэлэдэг.

Энэньшье үндэһэтэй, зүйтэй ха. Хэдэн жэшээнүүд дээрэ тогтое. Кукурузашанай толгойлһон звеногоорхид үнгэрһэн жэлдэ даалгагдаһан 400 гектар газарһаа дунда зэргээр гектар бүриһөө 157 центнер ургаса хуряаһан байна. Харин байгша ондо 460 гектар полиин га бүхэндэ түсэбэй ёһоор 150 центнер ургаса ургуулха гэһэн зорилготой. Юундэ эндэ эдэ тоо, баримтануудые дурдаабибди гэхэдэ, нүхэр Паньковой хүтэлбэрилһэн коллективэй урда жэлэй ажалай дүнгүүд байгша онойнь зорилгонуудтай хараатай юм. Тиимэһээ энээндэнь үндэһэлэн. Анатолий Григорьевич, тэрэнэй суг хүдэлдэг нүхэд дүүрэн хүсэн соогоо ажалладаг байна гээд онсололтой.

Үнгэрһэн хабарай тарилгада оньһон техникэ һайнаар заһабарилха, бэлдэхэ хэрэгтэ Бэшүүрэй районой Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоздо тусгаар анхарал хандуулагдаһан байгаа. Тэрэшэлэн шалгалта хэхэ хэдэн хүнһөө бүридэһэн комисси байгуулагдаһан юм. Тэдэнэй дунда партиин райкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэшье бии һэн. Тингэжэ тус комисси А. Г. Паньковой даадаг звено техникээ бүсадта орходоо шанартайгаар, тон наринаар заһабарилаа гэһэн тобшолол хэһэн байна.

Анатолий Григорьевичой хүтэлбэрилдэг коллективтэ 6 хүн ородог юм. В. И. Паньков, А. С. Пономарев, В. Д. Осколков, А. Л. Паньков тиихэдэ өөрынь дүү — С. Г. Паньков гэгшэд звеногой гэшүүд болоно. Нютагадаа хүндэтэй, ажалша бүхэриг А. Г. Паньковой хүтэлбэрилһэн эбтэй эетэй коллективэй механизаторнууд байгша онойнгоо хабарай тарилга ажалай найман үдэрэй туршада дүүргэһэн байна.

Анатолий Григорьевич үнэхөөрөөл ажахын урдаа хараха түрүү хүнүүдэй нэгэн юм. Тэрэ өөрыгөө ажал хэрэгүүдээрээ тодоруулһан хүн мүн. Тиимэл хадаа үсөөн, хомор үгэтэй гээшэ ха гээд хөөрэлдөөнэй үедэ ойлгомоор байгаа һэн.

...Энэ оной июниин эхеэр тус совхоз хүрэжэ ерэхэдэмнай, нүхэр Паньков звеногойнгоо гэшүүдтэй хамта Подлодочное гэжэ хүндыдэ отделениингээ нэгэ бригадынхидта газар хахалха хэрэгтэнь туһалалсажа байгаа һэн. Полиин нэгэ захада зогсоод, түрүү механизаторай ерэхые хүлеэнэбди. Бидэнтэй ябалсаһан ажахын парткомой секретарь В. И. Сидорова бидэниие харамаар холо бэшэ зайда хүдэлжэ ябаһан Анатолий Григорьевичые пулаадаараа даллаадшье абаха юм. Теэд туһагүйл даа. Бидэндэ дүтэлөөд лэ үнгэржэ байһан трактористнууд миһэрэлдээд лэ саашална. Хараһаар байтарнай тэрэнэй трактор зогсоогдошобо хэбэртэй. Тиимэһээ би... лагдаагүй ... жаһаар ошобобди ... тина Ива... рэбэ: ...

ТАРЯАШАДАЙ АЖАЛ

САРАТОВ. Советскэ районой таряашад область дотороо түрүүлэн түсэбһөө гадуур ороохо худалдажа эхилээ. Тэдэнэр 62 мянган тонно ороохо элеваторто эльгээгээ. «Пушкинский», «Розовский» совхозуудай, «Россия» колхозой таряашад эгээл ехэ хубитаяа оруулна.

Волгын саада тээхи талын районуудай таряашад мүнөө жэлдэ сагай уларилай орёо хүшэр эрхэ байдалда хүдэлнэ. Эндэ хура бороо ходо ороно. Механизаторнууд арга дүрыень оложо, ургаса хуряана. Техникэ шадамараар хэрэглэдэг хуряалгын комплекснууд ба звенонууд урагшатайгаар хүдэлнэ.

ОРЕЛ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ба ажалай ветеранууд—механизаторнууд, галта дүхэриг дээрэхи суута байлдаанда хабаадагшад областиин таряашадай социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Жэшээлбэл, Новодеревеньковскэ районой Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой комбайнер А. Величкин ургаса хуряалгын эхинһээ хойшо 4 мянган центнер ороохо сохёо. «Здоровецкий» совхозой механизатор, ветеран М. Матюрев комбайнайнгаа бункерһаа үдэр бүри 400 центнер ороохо тушаана.

Дайнай ба ажалай ветерануудай хүдэлдэг хуряалгын агрегадууд дээрэ улаан вымпелнүүд үлгэгдэнхэй.

КИРОВ. Областиин колхоз, совхозууд хара таряа жэгдэ хадажа захалаа. Хура бороотой эдэ үдэрнүүдтэ эндэхи таряашад ороохото ургамалнуудые хуряана, намарай ургамалнуудые тарина, үбһэ, сенаж, силос бэлэдхэнэ. Хуряалгын хүдэлмэрине шамдуу түргэнөөр ба һайн шанартайгаар дүүргэхын тула тэдэнэр унаһан таряа, ногоо хадаха түхеэрэлгэнүүдые үргэнөөр хэрэглэнэ, ипатовайхидай аргаар ажалаа эмхидхэнэ.

БЕЛГОРОД. Щебекинскэ районой таряашадай хүдэлмэриин эршые түргэдхэхэдэнь, гүрэндэ ороохо худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэдэнь, вахтова арга туһална. Ороохо тушаан абалгын пунктнуудта 62 мянган тонно ороохон эльгээгдээ.

(ТАСС-ай корр).

Гол һалбаринууд. ХОНИН А...

АРЬБАДХАХА АРГАТА...

Буряад ороной ажалшад, тэрэ тоодо Борьёогой талын малшад түрэл республикынгаа 60 жэлэй алдарта ойе тэмдэглээд байхадаа, өөһэдынгөө хэһэн ажал хэрэгые, түйлаһан амжалтануудые олондо дуулгаха, тоосохо ушартай болодог гээшэбди. Үнгэрһэн жаран жэлнай тиимэшье ехэ саг бэшэл даа. Теэд энэ хугасаа соо манай Буряад орондо хэды ехэ хубилалтанууд болоо гээшэб?! Тооложо барахаар бэшэл. Ганса манай нютагые абаад үзэхэдэ, 1923 ондо үгытэй ядуу малша буряадууд һайн дураараа хамтаржа, шэнэ байдалай түлөө тэмсэлээ ябуулжа эхилһэн түүхэтэй. Мүнөө Борьёогой талада ёһотойл хүсэ ехэтэй томо социалис предприяти мүндэлэн бодоо.

Манай совхоз һүүлэй үедэ нилээд хүгжэнги мүнөө үеын оньһон техникээр гүйсэд зэбсэгжэһэн, үйлэдбэриингөө хэмжээгээр аргагүй ехэ, олон һалбаритай ажахы болотороо ургаа. Жэшээлбэл, ганса хонин һүрэгнай 35—36 мянган толгойдо хүргэгдэнхэй. 1927 онһоо мүнөө болотор ажахын хониноо абадаг продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн нилээд дээшээ ургаа. Тусхайлбал, хониной мяха үйлэдбэрилгэ 7,5 дахин, нооһон 30 дахин ехэ болгогдоһон байха юм.

Би ажахынгаа гол һалбари болохо хонин һүрэгые эрхилжэ ябаһан хадаа энээн дээрэ тобшохоноор тогтохо хүсэлэнтэйб. Манай совхозой хонин һүрэгые үсхэбэрилгэ мүнөө сагай эрилтэдэ харюусамаар табигданхай. Жэшээлхэдэ, 1972 ондо РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын захиралтын ёһоор Борьёогой совхоз нарин нооһото үүлтэрэй хони үсхэбэрилхэ тусхай һалбаритай ажахы болгогдоо һэн. Иимэ үндэр нэрэ зэргэтэй болоходоо, манай ажахын хонишод айхабтар ехээр баяраһаншье, омогорхоһоншье байха. Теэд эдэ бүтэдэ бидэниие үшөө һайнаар хүдэлхыемнай уялгалаа бшуу.

Совхозойнгоо хонин һүрэгые олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха хэрэгтэ хубитануудаа оруулһан хонишодой тоодо Социалис Ажалай Герой Б. С. Дабаев, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй тон түрүүшын депутат байһан Д. Ц. Цыбенов, мүнөө үедэ ажахынгаа баялигые үсхэбэрилсэжэ ябаһан Б-Н. Г. Гомбажапов, Д-С. Г. Данеев, Д. Д. Цыngунова, Д. С. Цыбикова болон бусадые онсолон тэмдэглэлтэй. Эдэнэрнай ямаршье жэлдэ «зуутанай» зэргэдэ гараад лэ байдаг нүхэд юм.

Ажахынгаа Ленинэй орденоор шагнагдахадань.. бидэ бүришье ехээр баярлаа һэмди. Нёдондо, мүн энэшье жэлдэ совхознай хурьга аба... түсэбөө ... амжалтатай дүүргээ һэн.

Байгша ондо ажахымнай 15 хонишод «зуутанай» тоодо ороһон байна.

Мүнөө түрэл Буряадайнгаа тогтоһоор алдарта ойень тэмдэглээд байхадаа, өөрынгөө бригадын түйлаһан амжалтанууд тухай тобшохоноор хэлэхэ хүсэл түрэнэ.

Би Татьяна Ванчиковна хаки нүхэртээ хорин хоёрдохи жэлээ хонин ажалда хүдэлнэб. Энэ хугасаа соо яһала юумэ үзөө, хараа хүн аабзаб. Хэнэйшье мэдэһээр, хонин һүрэг эрхилжэ ябаһан хүнүүдэй хүдэлмэринь харюусалгатайшье, нилээд удха шанартайшье гээшэ. Ажалдаа һайн үрэ дүнгүүдые түйлажа баясаха, магтаал хайрадашье хүртэхэ зол хубитай байшооб. Ехээр һайрхалтаншьегүй. Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөөб, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат болооб. Эдэ үндэр хайра шагналнуудые би ганса өөрынгөө габьяа дээрэ тоолоно бэшэ, олоной хүсэ шадалһаа эхитэй, үргэмжэтэй гэжэ һанагшаб.

Хамтын хэрэгэй түлөө оролдодогыемни үндэрөөр сэгнэжэ, нютагай зон намайе Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутадаар оло дахин һунгаһан байха. Ингэжэ юрын малшан түрэл республикынгаа дээдын засагта дэбжүүлэгдэжэ, мүнөө үеын тон шухала асуудалнуудые шиидхэлсэжэ ябана гээшэб. Иимэ һайхан сагта ажаһуужа, ажаллажа ябаһандаа ходоодо досоогоо баясажа ябадагби.

Би Татьяна нүхэртээ арбан үхибүүдээ һайн һайханаар хүмүүжүүлжэ, зүб харгыдань гаргахые оролдожо байдагбди. Энэ манай нангин уялга гээшэ ааб даа. Ехэ басагамнай багша болонхой, Белоозёрск һууринай дунда һургуулида хүдэлнэ. Багашуулнай нютагайнгаа дунда һургуулида һурахадаа, интернадта, гүрэнэй тэдхэмжэдэ байдаг юм. Татьяна Ванчиковна Эхэ-Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Иимэ байдал гансал манай орондо бии ха юм. Капиталис гүрэнүүдтэ юрын хүнүүд үгырхэ, ядарха, үлдэхэ даарахаһаа бэшэ юу үзэнэб даа. Эрхэ сүлөөтэй жаргалтай орондо түрэһэн золтой хадаа, харюу болгон, бидэ даалгагдаһан ажалаа жэншэдгүй һайнаар хэхые ходоодо оролдогшобди.

Манай бригадын мүнөөдэрэй гол зорилго юун болоноб гэхэдэ, хурьгадые олоор абажа, гарза хоролтогүйгөөр томо болгохо, тэдэниие шадаал һаа, тобир һайнаар түлжүүлжэ, шэгнүүр ехэтэйгээр эхэһээнь һалгаажа тушааха, һайн шанартай нооһо хайшалха ёһотой гэжэ тоологшоб. Искусственна аргаар үрэжүүлэгдэһэн эхэ хонидһоо өөдэргэн, тобир сула түл абтадаг ха юм. Тиимэһээ энэ хэрэгые өөрөө эрхилэгшэб.

Ингэжэ һүүлэй хорёод жэлэй туршада бригадамнай хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлдэг болоһон байха юм. Байгша ойн баярта жэлдэ бидэ зуун эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ тушаагаабди. Мүн лэ хонин бүриһөө 5,1 килограмм тухай нооһон хайшалагдажа, гүрэндэ тушаагдаа. Эдэ амжалтанууд бидэндэ миин хүрэжэ ерээгүй. Энэмнай бригадын гэшүүдэй үдэр бүриин оролдолгоор, нарин нягта харуулһалга, эдеэлүүлгын ашаар түйлагдана гээшэ.

Бидэнэрэй ажалда шиидхэгдээгүй асуудалнууд яһала бии. Нэн түрүүн манай отарын хонидой байрые шэнэлхээр болоһоор үнинэй. Теэд энэ талаар совхозой дирекци гурбадахи жэлээ маниие найдуулдаг. Харин бидэ мүнөө болотор хуушан байрадаа байһаарбди.

Хоёрдохи тон шухала юумэн гэхэдэ, тэжээл. Одоол энэ хэрэгые дары шиидхэхээр болоо гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, ондоо ажахынуудта эхэ хонидой отарын хонишодто сабшалангай болон зелёнкын поли даалгагдажа үгтэдэг. Харин манда тиимэ юумэн байхагүй. Нёдондо би гэр бүлөөрөө таряалангай заха үзүүрэй ногоо сабшажа, бүхыдөө 152 центнер үбһэ бэлэдхээ һэм. Хэрбээ бригадануудта тусхай участогуудые даалгажа үгөө һаань, хүн бүхэн шадаха зэргээрээ оролдохо байгаа. Ингэжэ үбһэ, зелёнкоёо өөһэдөө сабшажа, хуряажа абахадамнай эсэстээ өөһэдтэмнайл һайн байха ха юм.

Бидэ отарынгаа хонидые һайн бэлшээридэ эртэ үглөөнһөө һүниин харанхы болотор адуулхые оролдогшобди. Энээнэй ашаар нажартаа хонид һайн сададаг, таргалдаг.

Үшөө юун тухай хэлэхэб ...

АЛАС ДУРНЫН хизаарта

ТАСС-АЙ КОРРЕСПОНДЕНТНУУД МЭДЭЭСЭНЭ

САДУУД... ПОЧТООР

Магаданда ажаһуудаг Г. Кудрин холын Хойто зүгтэ тон хомор үзэгдэдэг үрэ жэмэстэ ургамалай зүйлнүүдые усадьба дээрээ таряа. Городые гурбан зүгһөөнь бүһэлһэн үүлын хормойдохи тэрэнэй сэсэрлиг соо сагаан, хара болон улаан үхэр нюдэн, гүлзөөргэнэ, малина гэгшэд сэсэглэбэ. Мүн эндэ томо үрэтэй нохойн хоншоор, крыжовник, шасаргана, мойһон, үлир болон вишни ургана.

Хоёр зуу гаран гэшүүдтэй садоводуудай «Магадан» гэжэ нэгэдэлдэ ородог бусад һайн дуранай садоводуудай участогууд дээрэ саадуудынь баһал сэсэглэнхэй. Тэдэнэр саадаа почтоор... абаһан юм. Лукашовой нэрэмжэтэ Хабаровскын питомник хойто зүгөөрхинэй захилаар 16 мянга гаран сагдуулнуудые нишэ эльгээһэн байна. Магаданаархин Красноярска хизаарһаа — шасаргана, Москва шадарһаа нохойн хоншоор асаруулһан юм.

Мүнхын хүйтэн газарта урдань дайралдадаггүй байһан ургамал холын Хойто зүгтэ мүнөө һайнаар даданхай. Үрэ жэмэстэ модод мүнөө үндэр ургаса үгэдэг болоно баясуулна.

Магаданай областьдо түрүүшынхеэ бии болгогдоһон сэсэрлиг тээшэ харгы болон уһанай урдаха сорго татагданхай, тэндэхи дачагэрхэнүүд электрижүүлэгдэнхэй юм.

Саад болон огород эрхилэгшэдэй тоо Магаданда мүнөө жэлдэ хоёр дахин шахуугаар олошороод байна.

Магадан.

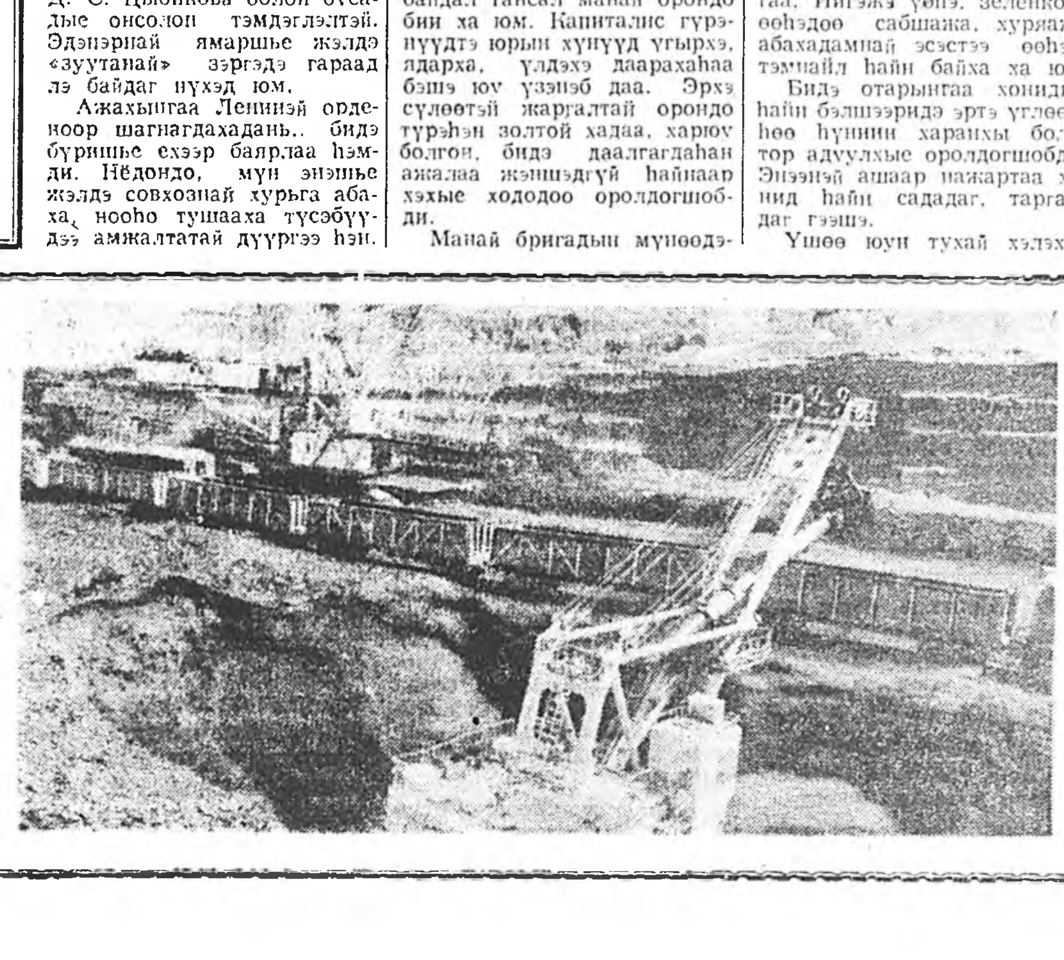
МОТОБОДУУД ХУРЯАЛГАДА ГАРАБА

Примориин хойто захада оршодог «Каменский» гэжэ загаһанай заводой хүдэлмэрилэгшэд далайн капуста түүжэ эхилбэ. Үглөөнэй манай дэгдээгүй байхада, тэдэнэр уһан доорохи огородуудтаа гарана. Капустын хаана ургадагые һайн тухайлха бэлэдхэгшэдтэ манан балайшье һаалта хэдэггүй.

«Хуряалгаяа» тэдэнэр канат таталгаһаа эхилдэг. Номин хүхэ үнгэтэй ута гэгшын эшэнүүд канат дээгүүр унжыгаадхидаг. Тиихэдэнь загаһашад уһабхи ургамалые отолжо мотободой оёорто ябталдаг юм.

Капуста «хуряаха» хүдэлмэридэ эндэ гурбан мотобот хана. Үдэр тээ тэдэнэр хэдэн арбаад тонно ламинари бэлэдхэнэ. Тэрэнь загаһанай заводто абаашагдажа, шанаржуулагдажа, консервэ болгогдоно.

Каменка,
Примориин хизаар.

Ажалаймнай залуу халаан

АБАЙДАЛАЙ ЭРИЛТЭНҮҮД УЯЛГАЛНА

тэдэнэр бэелүүлнэ. Тиихэдэо ажахы бүхэндэ хэрэгтэй мэргэжэлтэд бэлдэгдэнэ гээшэ. Энэ хадаа райсоведэй гүйсэдкомой тусхай шиидхэбэриин өөнор баталагдана. Ажалай бэлэдхэлэй талаар һуралсалай ямар нэгэн хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй болохо гэжэ оролдоно гэжэ шалгалта харуулна.

Һуратшад ажабайдалай, ажалай бага бэшэ дүй дүршэлтэй болоно. Һургуулиһаа дүүргэһэд заримаанинь түрэл нютагтаа ажаллана. Жэшээнь, нёдондо жэл дүүргэһэн 595 һурагшаһаа 126 хүн гэхэ гү, али түлэшье һаа, 22 процент хүдөө гэй һуурин тосхонуудаар ажаллажа байна. Энэ жэлдэ дүүргэгшэдэй нэгэ хэһэг олон хүн түрэл газарайнгаа зээн болохоор эхилһэн.

Районой промышленна предприятинууд, совхозууд, колхозууд, һургуулинуудта ажалай һуралсалай, мэргэжэл олгуулха талаар мастерскойнуудай материально-техническэ баазые һайжаруулха хэрэгтэ ехэ туһа хүргэнэ, хүдөө нютагуудта хүдэлхэөөр зориһон залуушуулые дэмжэнэ. Тиимэһээ тэдэ һургуулинуудай базова, шеф ёһоной туһаламжа хүргэдэг эмхи зургаанууд болоно гээшэ.

Шэнэ-Бэрээнэй авто-заһабарилгын гол завод (директорынь Ю. Н. Цыбиков), һургуули соо, харин Элхиин авто-заһабарилгын завод (директорынь А. О. Мункин) заводтоо элдэб хэрэгсэлнүүдээр, һайнаар хангагдаһан һуралсалай тусхай цехүүдые байгуулаа. Үнэхөөрөө Шэнэ-Бэрээнэй авто-заһабарилгын заводой Шэнэ-Бэрээнэй дунда һургуулида хүргэдэг шеф ёһоной хүдэлмэри тон һайшаагдамаар байгаа. Токарьнуудые бэлдэхэ, һурагшадай үйлэдбэриин практикые эрилтэ ехэтэйгээр эмхидхэхэ, һонирхолтой хэмжээ ябуулгануудые һургуулитай сүг үнгэргэхэ хүдэлмэриие горитойгоор анхарал хандуулһаар байна. Энэ заводой парткомой секретарь А. Н. Пантелеев, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Н. Д. Чмелев гэгшэд хөөрэжэ үгөө һэн. Энэ һургуулиин классһаа гадуур хүдэлмэриие эмхидхэгшэ, багша Т. И. Кравцова тэдэнэй үгэнүүдые гэршэлээ. Мэргэжэл олгуулгын сүг үнгэргэгдэдэг хүдэлмэриие мүн лэ һайн гэжэ үгөө бэлэй.

Модо бэлэдхэдэг һуралсалай цех Онохойн ЛПК-да (директорынь В. Е. Тугутов) бии. «Гигант» колхоз һуралсалай цехтэ 2 трактор үгэжэ, Хуушан-Бэрээнэй дунда һургуулида дамжуулаа һэн. Энэ трактор жолоодожо һураха тусхай газар бии. Хандагатайн ЛПХ, Горхоной ЛПХ, Тайшын, Эрхирэгэй, Онохойн совхозууд, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз һургуулинуудай мастерскойнуудые хэрэгсэлнүүдээр хангаха, техникэ үгэхэ хэрэгтэ ёһотой анхарал хандуулна. Тэдэнэр 8 трактор, 1 бульдозер һургуулинуудта даалгаа юм.

Һургуули базово предприяти хоёрой сүг эрхилдэг ажалай хүдэлмэри һургуулиин дүүргэгшэдэй түрэл нютагтаа хүдэлжэ үлэхэ шиидхэбэридэ ехэ нүлөө үзүүлдэг байна. Элхиин авто-заһабарилгын завод һургуули хоёрой холбоо хэдэн жэлэй туршада баримталагдажа ерээ гэжэ үгэнэ. Энэ жэл бүхэндэ ажалай хэһэгэй хамтадаа бэелүүлэгдэһэн ажалнууд батадагдаг. Заводой хэһэн захилаар тусхай деталинуудые, инструментнүүдые һурагшад бүтээнэ. Харин зунай үедэ амаралтада гараһан хүдэлмэриинэ д ы е практикада ерэһэн үхибүүд һэлгэдэг байна. Һургуулиин мэргэжэл шэлүүлгын соведэй түсэбэй ёһоор жэл бүхэндэ сентябриин 1-дэ ажалай алдар солын хэшээлнүүд үнгэргэгдэдэг юм. Энэ уулзалгада ажалай түрүүшүүл, ветеранууд хабаадана. Имэ уулзалгануудай аша үрэ ехэтэй байһаниинь элин ха юм. Жэл бүхэндэ Элхиин дунда һургуули дүүргэгшэдэй 20—30 процентнь заводто хүдэлхэеэ үлэнэ. Үшөө нэгэ һонирхолтой зүйл байна. Түрэл һургуулиингаа 10 жэл соо нэгэ дахин үнгэргэгдэдэг ойн баярта зорюулагдаһан һайндэртэ һургуули базова предприятитаяа хамта эндэ һургуули дүүргэгшэдые суглуулдаг һайхан заншалтай юм.

Ажалай багшанар Н. Д. Попушков (Хуушан-Бэрээнэй дунда һургуули), В. И. Соболев, В. И. Белобородов (Үнэгэтэйн дунда һургуули), Т. Н. Бурлакова (Онохойн дунда һургуули), В. И. Бажин (Шэнэ-Бэрээнэй дунда һургуули) болон бусад нүхэд хэшээлнүүдээ һонирхолтойгоор үнгэргэхэ гэжэ оролдодог, бодото байдалтай холбоотой хэшээлнүүдтэ эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг хүнүүд юм. Тиимэһээ үхибүүдые ажалай дүй дүршэлтэй болгохо, тэдэнэй бүтээһэн хүдэлмэриие хинан шалгаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана.

Жэшээнь, Хуушан-Бэрээнэй дунда һургуулиин үхибүүд багшынгаа ударидалга доро хүдөө ажахын машинануудые, агрегадуудые заһабарилна. Жэл бүхэндэ 2000 центнер үбһэ тэдэнэр бэлдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй баталһан СССР-эй Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ һурагшадые хабаадуулха гэһэн уг зорилгые һургуули бүхэн хараалаhхай. Нёдондо жэл район дотор һуралсалай-үйлэдбэриин 18 бригада ажаллаа һэн. Тэндэ хамтадаа 2410 һурагшад хабаадаа юм. 390 үхибүүдые бүридүүлһэн һургуулинуудай 5 лесничество ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Тиихэдэ һурагшад зундаа ганса ажаллана бэшэ, мүн сэнгүү хүхюутэйгээр амарна ха юм. Нёдондо жэл пионернүүдэй городой түхэлэй 28 лагерьта 1370 гаран һурагшад амарһан байха юм. Тэрэшэлэн ажалай болон амаралтын 5 лагерьта аха классуудай 470 үхибүүн ажалһан, амарһан байна. Зунай ажалай четвертиин үедэ үхибүүдэй оруулһан хубита ехэ. Тэдэнэр 108 гектар газар дээрэ овощ, 18 гектар талмайда хартаабха ургуулаа, 20 мянган толгой хониной ноохо хайшалаа, 3160 центнер үбһэ, 3130 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэһэн байна. Леспромхозуудта һурагшад нилээд ехэ туһа хүргөө.

Мүнөө жэл район дотор 1870 һурагшадые хамтаруулһан һуралсалай-үйлэдбэриин 21 бригадын хүдэлмэри түлэг дундаа. Хореод мянган толгой хониной ноохон хайшалагдаад байна. 171 гектар газар дээрэ 12450 центнер овощ ургуулхаар, 2150 центнер үбһэ, 115 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэхээр районой һурагшад зэһэнхэй, эршэ түгэлдэрөөр ажаллажа байна. Гэбэшье олон һургуулинуудта өөрын тусхай ажалай болон амаралтын лагерьнууд үгы. Шэнэ-Бэрээнэй авто-заһабарилгын гол завод, «Гигант» колхоз, Шулуутайн ЛПХ, «Татарский Ключ» карьерэй управлени, Эрхирэгэй совхоз болон бусад ажахынууд һургуулинуудтаа ажалай ба амаралтын лагерьнуудые бариха хэрэгтэ гүйсэд анхаралаа хандуулангүй байһаар.

Ерээдүйн ажабайдалай эзэдые, ажалай залуу халаание бэлдэхэ гээшэ харюусалгатайшье, эрилтэ ехэтэйшье уялга мүн. Ташаланай дунда һургуулиин үхибүүд колхозойнгоо ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Һургуулиин классһаа гадуур хүдэлмэриие эмхидхэгшэ Л. П. Гриб мэргэжэл шэлүүлгын талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Колхоз һургуули хоёрой хэһэн хамтын хүдэлмэридэ ехэ үрэ дүнгүүдые туйлана. Колхозой 76 механизатор, 60 шофер булта энэ һургуулиие дүүргэһэн байна. Нёдондо жэлдэ дүүргэһэн 8 хүн түрэл колхоздоо ажаллана. Тэдэнэй дунда механизаторнуудай бүлын гэшүүн Ковалев Саша мүнөө бэрхээр ажаллана. Нёдондо хони хайшалагшадай дунда түрүү һуури эзэлһэн Дондуков Баяр түрэл нютагтаа үлэнхэй. Тиихэдэ Аюшеев Цырен һаалишанаар ажаллана.

Тэрэшэлэн партиина, совет эмхинүүдэй, ажахынуудай дэмжэлгээр һургуулинуудта хүдэлмэришэдые бэлдэлгын бааза жэлһээ жэлдэ һайжарна гэжэ тэмдэглэхээр. Энэ жэлэй һуралсалай үедэ үхибүүд 20 мянган хэрэгсэлнүүдые заводой захилаар бүтээһэн байна.

Жэлһээ жэлдэ районой ажахынуудта хүдэлмэришэд, тэдэнэй тоодо механизаторнууд, малшад, токарьнууд, хэбшэд болон бусад мэргэжэлтэд дутална. Тиимэһээ районой дунда һургуули дүүргэгшэд тэдэнэй найдамтай халаан болоно. Энэ хадаа мүнөө үеын ажабайдалай тон шухала, харюусалгатай эрилтэ мүн. Тиимэһээ һургуулинууд энэ талаар өөһэдынгөө бэелүүлхэ хүдэлмэриие бүри шангадхаха, базова предприятинуудтай шеф ёһоной нягта холбоо барисаа байгуулха зэргэтэй.

Л. ЧАГДУРОВА,
арадай депутадуудай Загарайн райгүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагай инспектор.
Б. ДЫМБРЫЛОВА,
манай корр.

АДАЙ ЭЛҮҮРЫЕ ХАМГААЛАН

Доронина, Улаан-Үдын медицинскэ училищи дүүргээд, түрүүшынгээ жэл Гүндэдэ хүдэлжэ эхилһэн Дарима Базарова гэгшэд бии. Эдэнэр залуунуудшье һаа, ажал хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, бэрхэ эмшэд болохо гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэй басагад юм. Тиихэдэ Эгэтын-Адагай участково больницын фельдшер Гэрэлмаа Дагбаева тухай һайн һайхан үгэнүүд үбшэнтэдэй, хамта ажалладаг нүхэдэйнь зүгһөө дуулдадаг.

Залуу халаание ажалда дуратайгаар, харюусалга ехэтэйгээр, үнэн сэхээр һургаха талаар манай врачнууд, дүй дүршэлтэй болоһон хүдэлмэрилэгшэднай ехэхэн ажал ябуулдаг юм. Энэ талаар Яндалын фельдшерскэ пунктые даагша, районой фельдшернүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ, залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ Л. В. Корниенкын үүсхэл, һанамжа дурадхалнуудынь хододоо һайшаамаар, дэмжэхээр байдаг.

Түбэй районно больницымнай коллектив гол түлэб залуушуулһаа бүридэнэ. 21 врачай дунда элүүрые хамгаалгын 8 отличник бии. Тиихэдэ «Нэгэдэхи категориин фельдшер» гэһэн нэрэ зэргэтэй мэргэжэлтэдшье олон. Тэдэнэй тоодо В. В. Минеева, Т. В. Баранова, М. А. Залуцкая гэгшэд оролсоно. Врачнууд — терапевтнэр Мария Цырендоржиевна Цыренова, Тамара Михайловна Очирова гэгшэд урин налгай зангаараа, шадамар бэрхэ мэргэжэлтэд байһаараа зоной дунда хүндэтэй болонхой. Врач-гинеколог Надежда Агбановна Чимитова Шэтын медицинскэ институт дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр 6-дахи жэлээ эндэ амжалтатай һайнаар хүдэлжэ байна.

Больницымнай нүхэдэй сүүдэй түрүүлэгшээр врач Б-С. Д. Цыбанов һунгагданхай. Арадай хиналтын гол бүлэгые врач-педиатр В. Ц. Доржиев хүтэлбэрилдэг. Тэрэнэй туһалагшад — гол бүлэгэй гэшүүд — СЭС-эй лаборантка В. И. Ларионова, фельдшер Ангелина Лопсонова гэгшэд саг үргэлжэ шалгалта үнгэргэжэ, дутуу дундануудаа усадхаха хэрэгтэ туһаламжа үзүүлдэг.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүүгэдэй шэнэ отделени баригдажа, ашаглалтада үгтөө. Гэбэшье бэшэ отделенинүүднай мүн лэ заһабарилагдаха, шэнэлэгдэхээр болошонхой. 1983 ондо нарайлалгын шэнэ байшан баригдахаар хараалагдана. Лабораторимнай мүн лэ шэнэлэгдэхээр болоо. Ажалшадайнгаа бэеын элүүрые саг соонь, түргэнөөр шалгаха рентген кабинет һаяар нээхэбди. Түргэн туһаламжын станци бии болгогдоо һаа, бидэнэй ажалые нилээд хүнгэдхэхэ һэн. Юуб гэхэдэ, мүнөө манда түргэн туһаламжын отделени бии, зүгөөр тэндэмнай ори гансахан машина үгтэнхэй. Районой түбһөө холо оршодог «Победа», «Дружба», «Коммунизм» колхозуудай ажалшадые хангахаар тусхай больница бариха тухай бодожо үзэхөөр. Бидэ КПСС-эй ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлхые оролдохобди.

В. ДАМПИЛОВА.
Яруунын районой түбэй больницын ахамад врач.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ШЭНЭ СУДНА

БЕРЛИН. 600 гаран контейнер багтааха далайн шэнэ судные Варнемюнд хотын «Варнов верфт» гэжэ верфиин корабль бүтээгшэд уһанда табиба. Энэнь жэлэй эхинһээ хойшо ГДР-эй судна бүтээлгын томо предприятида бариглаһан зургаадахи судна болоно.

Олон жэлэй туршада Советскэ Союз энэ верфиин гол захилшань байна. Тэрэнэй захилаар ашаанай элдэб янзын 120 судна, тэрэ тоодо Арктикын эрхэ байдалда тамархаар тусгаар түхеэрэгдэһэн далайн судна бүтээгдэө.

СОВЕТ ЗАХИЛААР

ПРАГА. Эндэхи «ЧКД—Татра» заводой инженернүүд болон конструкторнууд совет транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй захилаар шэнэ түхэлэй трамвай бүтээгээ юм. «Т-3 М» түхэлэй трамвайн салон урдынхида орходоо тааруу зохид, ашаглахада алмалтатай юм. Шэнэ вагонууд урдынхида орходоо электрын элшэ хүсэ 30 процент багаар хэрэглэхэ юм. Түрүүшын иимэ трамвайнууд энэ табан жэлдэ совет хото городуудай үйлсэнүүдээр ябажа эхилхэ.

Советскэ Союзһаа ороһон захилнууд тус заводой хүгжэлтын үндэһэ һууринь болодог. Предприятиин бүхы продукциин хахадһаа ехэ хубинь — мүнөөнэй 600-гаад машина жэл бүри СССР эльгээгдэдэг юм. Иимэ үргэн ехэ харилсаа холбоо бэелүүлдэг байһанай ашаар «ЧТД-Татра» городой рельсовэ транспортын хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг дэлхэй дээрэхи тон томо завод болонхой.

22 МЯНГАДАХИ ТРАКТОР

БУХАРЕСТ. Румыниин Крайова хотодо хүдөө ажахын машинануудай заводой гол конвейерһээ 22 мянгадахи трактор бүтээн гаргагдаба. 1975 ондо совет мэргэжэлтэдэй техническэ туһаламжаар тэндэ тракторнууд болон хүдөө ажахын бусад техникэ үйлэдбэрилэгдэжэ эхилһэн юм. Мүнөө машина бүтээгшэдэй залуу коллектив олон орёо асуудалнуудые шиидхэхэ аргатай болонхой. 80 моринной хүсэтэй тракторнуудые, 14 түхэлэй хүдөө ажахын түхеэрэлгэнүүдые завод бүтээнэ. Предприятида социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Байгша оной эхинһээ хойшо 10 миллион лейн продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдөөд байна.

ТАСС • АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

Ю. В. Андроповой ном венгер хэлэн дээрэ

БУДАПЕШТ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой «Эб найрамдалай, социализмын түлөө» гэһэн статьянуудай ба хэлэһэн үгэнүүдэйнь суглуулбарииие политическэ литературын «Кошут» гэжэ хэблэл венгер хэлэн дээрэ барлан гаргаба.

Советскэ Союзай, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай, бүхы хүн түрэлтэнэй гол анхаралда байдаг асуудалнууд суглуулбари дотор бүхы талаһаа харуулагдана, гэжэ ВСРП-гэй түбэй орган «Непсабадшаг» онсолон заана. Эдэнь гэбэл, нэн түрүүн амгалан тайбан байдал сахин хамгаалха, уласхоорондын хүдэлмэришэдэй ба коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ, арадуудай һуудал оайдалые һайжаруулха асуудалнууд болоно. Ном дотор оруулагдаһан материалнууд тодо, ойлгосотой, үргэн олониитэ уншагшадта зорюулагданхай юм. Эб найрамдалые сахин хамгаалха зорилго гансал правительствануудай ба хүтэлбэрилхы ангинуудай бэшэ, мүн бүхы хүн түрэлтэнэй хэрэг болохо ёһотой гэһэн бодол бүхы статьянууд болон үгэнүүдһээнь элеэр илгаран гарана. Буу зэбсэг үрдилдэн байжа бүтээлгэ бэшэ, харин амгалан ёһоной зохёохы ажал арадуудай бата ерээдүйе лаб хангаха юм.

ҮНДЭРӨӨР СЭГНЭБЭ

МЕХИКЭ. Мексикын конгрессэй депутадуудай палатын гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссиин түрүүлэгшэ Луис Дантон Родригес Мексикын парламентаринуудай СССР ошожо ерэһэн дүнгүүдые үндэрөөр сэгнэбэ. СССР-эй Верховно Соведэй уряалаар албанай хэрэгээр Советскэ Союз ошоод, һая бусаһан Мексикын Холбоото Штадуудай Национальна конгрессэй делегацииие тэрэ толгойлһон байгаа.

Энэ ябалгамнай хадаа хани барисаанай ба нэгэ нэгээ хүндэлэлгын гол ёһонууд дээрэ үндэһэлдэг хоёр ороной хоорондохи харилсаануудые хүгжөөлгэдэ туһа нэмэри болохо байха,— гээд эндэ гарадаг «Насиональ» газетын корреспондентдэ Л. Дантон Родригес мэдүүлһэн байна. Уласхоорондын олохон асуудалнуудаар, тобшолон хэлэбэл, буу зэбсэг үрдилдэн байжа бэлдэлгые хизаарлаха ба ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха шухала хэрэг тухай Мексикын ба Советскэ Союзай нэгэн адли хараа бодолтой байһаниие СССР-эй Верховно Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй хүтэлбэрилэгшэдтэй болоһон уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд батадхаа гээд тэрэ тэмдэглээ.

ШЭНЭ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЫЕ ДЭМЖЭНЭ

КОТОНУ. Уагадугуһаа ороһон мэдээнүүдэй ёһоор, байгша оной августын 4-дэ засаг гартаа абаһан ороной шэнэ хүтэлбэрилэгшэдые Дээдэ Вольтын хүн зон дэмжэжэ байһанаа элирхэйлнэ. Баруун Африкын энэ ороной хото городуудта «Империализм тонилог лэ», «Революци мандаха болтогой!» гэһэн уряа доро жагсаалнууд үнгэрнэ.

Бобо-Диуласо гэжэ экономическа томо түбтэ залуушуулай олоороо хабаадаһан жагсаал дээрэ Революциин Национальна Соведтэ хандаһан амаршалга баталан абтажа, национальна радиогоор уншагдаһан байгаа. Революциин Национальна Соведые эрид шууд дэмжэһэн тухайгаа, революциие хамгаалха комитедүүдые байгуулха түсэбүүд тухайгаа залуушуул мэдүүлээ. Тэрэшэлэн һэримжэтэй байхые, арадай дайсадые үгы хэхые ба энээнэй урда тээхи засаг захиргаанай алдуу эндүүнүүдые дабтахагүйе шэнэ хүтэлбэрилэгшэдые залуушуул уряалаа.

ЛОНДОН. Хүниие мүлжэлгые усадхахын түлөө, зүһэ шарайн илгаа гаргангүй адли тэгшэ байдалай ба адли тэгшэ эрхын түлөө тэмсэдэг национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе дэмжэхэ тухайгаа Революциин Национальна Соведэй толгойлогшо Томас Санкара хэлээ гээд Абиджанһаа Рейтер агентство дамжуулна. Ороной шэнэ хүтэлбэрилэгшэд бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүйшүүлэй хүдэлөөндэ эдэбхитэй үүргэ дүүргэхэ, тэрэшэлэн хүршэ гүрэнүүдтэй аха дүү ёһоной харилсаа холбоотой байха юм гээд НСР-гэй тэ... шо онсолон заагаа.

Эб найрамдалда дуратайгаа саг үргэлжэ үргэн олондо туйхаглажа байдаг Вашингтоной засагаархид үнэн дээрээ балмад хархис шэглэлтэй гадаадын политикаяа үргэлжэлүүлһэн зандаа.

(Газетэнүүдһээ).

Америкын гадаадын политикын «нюур» болон тэрэнэй хорото удха шанарынь.

Болгариин «Работническо дело» газетэһээ абтаһан зураг.

(ТАСС-ай фотохронико).

«ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ САЙЛАЛГА»

ВАШИНГТОН. «Эб найрамдалай түлөө велосипедээр уласхоорондын урилдаан — 83» эндэ түгэсэбэ. Американ конгрессэй, ороной олониитын түлөөлэгшэдэй эмхидхэһэн сайлалгада урилдаанда хабаадагшад хүндэтэй айлшадынь болоо.

Коннектикут штадһаа США-гай конгрессэй түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүн Брюс Моррисон спортсменүүдые халуунаар амаршалба. СССР-эй, США-гай, Канадын, Финляндиин, Швециин ба Норвегиин эб найрамдалай тала баримталагшадай эхилһэн хэрэг эгээл үндэр сэгнэлтэдэ хүрэмөөр юм гэжэ тэрэ хэлээ. Элдэб арадуудай харилсаануудта гарадаг һаад түбэг үгы хэхэ, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй хүсэлэл оролдолгонуудые нэгэдүүлхэ хэрэгтэ энэ ябуулгань зорюулагдаһан байгаа.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ хүсэлэл оролдолгонуудаа эдэбхижүүлхые Нэгэдэмэл Националай Организацине уряалһан, урилдаанда хабаадагшадай абажа ябаһан бэшэгтэ американ конгрессмен гараа табяа. США-гай конгрессэй тусхай таһагта тус петициие документ болгон оруулха хүм гээд тэрэ хэлээ.

ЗОРЮУТА ХЭГДЭҺЭН ХОРОТО ЯБУУЛГА

АДДИС-АБЕБА. Сомалиин Бербер городой шадар Пентагоной үнгэргэжэ байһан сэрэгэй һуралсалые Эфиопиин правительство эрид шууд буруушааба. США-гай иимэрхүү ябуулганууднь Эфиопиин аюулгүй байдалда, энэ райондохи амгалан тайбан байдалда ехэ аюул тохёолдуулна гээд Эфиопиин МИД-эй мэдүүлгэ дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Сомалиин сэрэгүүдэй хабадалгатайгаар «түргэн [illegible]» хэхэ хүсэнүүдэй» үнгэргэжэ байһан сэрэгэй маневрнууд, тэрэшэлэн Сомалиин булимтархы шэнжэтэй засаг захиргаанда Рейганэй захиргаанай үзүүлдэг бүхы талын туһаламжа хадаа Эфиопидо харша, зорюута хэгдэһэн хорото ябуулга болоно гээд документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Эфиопиин үргэн арад ниитэ ба революционно хүтэлбэрилэгшэд оронойнгоо бэеэ даанхай байдалые ба газар дайдын бүрин бүтэн байлгые хамгаалхаар шиидэнхэй юм гээд МИД-эй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Ажабайдалаймнай шэнжэ тухэл

ҮНДЭҺЭ ЯҺАТАНАЙ ХООРОНДЫН ГЭРЛЭЛГЭ

«Казах эхэнэр, 28 наһатай, 164 сантиметр үндэр нюргатай, маряагүй зохидхон бэетэй, хүхюун зулгы зантай, хөөрэлдэхэ дуратай, гэрэй ажал хүдэлмэри мэдэхэ, дээдэ һургуулитай. Тэрэ ухаансар, һайн зантай, шог зугаатайхан эрэ хүнтэй бэшэг бэшэлсэхые хүсэнэ. Үндэһэ яһаниинь удха шанартай бэшэ».

Энэмнай Латвиин «Ригас Баллс» газетын «Танилсуулгын албан» гэһэн бүлэгһөө абтаһан мэдээсэл гээшэ. Энэ бэшэг соонь хүнэй һайн һайхан тала тухай авторай һанаан бодол гансал «маряагүй, хүхюун зулгы зантай» казах басагантай танилсаха дуратайшуулай анхаралые хандуулһан бэшэ байха. Гэр бүлын асуудалнуудые шудалдаг эрдэмтэдые зуу гаран үндэһэн яһатанай ажаһуудаг орон дотор үндэһэ яһатанай хоорондын гэрлэлгэ хэр үргэнөөр дэлгэрэнхэй юумэ ааб гээд, ехэтэ һонирхуулна.

СССР-тэ 1959 ондо 3 миллион үндэһэ яһатанай хоорондын гэр бүлэ байһан, 1970 ондо —8, 1979 ондо 10 миллион гэр бүлэ тоологдожо байба. Энэ хугасаа соо орон доторнай шэнэ гэр бүлэнүүдэй тоо 18 процентээр ургаа һаань, үндэһэ яһатанай хоорондын гэрлэлгын тоо 3 дахин ургаа бшуу. Ондо ондоо үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн гэр бүлэнүүдэй дүрбэнэй гурбан хубинь хото городуудта, дүрбэнэй нэгэ хубинь—хүдөө нютагуудта ажаһууна.

Союзна республиканууд сооһоо Казахстан (бүхы гэрлэгшэдэй 20,6 процентнь) үндэһэ яһатанай хоорондын гэрлэлгын тоогоор нэгэдэхи һуури эзэлнэ.

Энэньшье ойлгосотой юм бээ. 50-яад онуудта шэнэ газар элдүүрилхэ түүхэтэ хэрэгтэ Советскэ Союзай бүхы арадуудай түлөөлэгшэд хабаадаһан байна бшуу. Казахстанай хүн зоной тоо 15 жэлэй туршада гол түлэб залуу хүнүүдэй нүүжэ ерэһэн ушарһаа 1,5 миллионоор ургаһан байна.

Үндэһэ яһатанай хоорондын гэр бүлэнүүдэй хэмжээн бусад республикануудта иимэ байна: Латвида —20,2 процент, Узбекистанда —19,3, Украинада —19, Белоруссида —16,5, Молдавида —15,5, Киргизидэ—15, Таджикистанда — 13,1, Туркменидэ —12,1, Эстонидо —11,1, РСФСР-тэ—10,7, Грузида —10, Литвада —9,6, Азербайджанда —6,7, Арменидэ — 3,6 процент.

Эдэ тоонууд элдэб янзын үндэһэ баримтануудһаа бии болоно. Национальна уг заншалые харуулһан онсо илгааһаа эхилээд, хүн зоной ниишэ тиишээ нүүхэ ушарһаа сэхэ дулдыдаха байдал хүрэтэр шалтагаан эндэ оролсоно. Латвида, жэшээлхэдэ, хүн зоной нүүхэ ябадал Арменидэ орходоо 2 дахин олон байна. Энээнһээ уламжалан, Латвиин нютагжаһан зоной тоо 53 процент болодог һаань, Арменидэ 90 процент болоно. Энэнь ондоо үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдтэй гэрлэхэ ябадалда нүлөө үзүүлдэгынь арсалтагүй.

Узбекистанда, Киргизидэ, Таджикистанда, Туркменидэ үндэһэ яһатанай хоорондын гэрлэлгын олошороһон ушар эдэ арадуудай ухаан бодолой талаар болоһон ехэ хубилалтануудые гэршэлнэ ха юм. Шажан мүргэлэй, уг заншалай эрилтэнүүдэй ёһоор, ондоо үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдтэй гэрлэлгые хорихо, энэ гуримые эбдэгшэдые шангаар хэһээдэг баримтанууд һая болотор наһажаал хүнүүдэй һанаан бодолһоо гараагүй байхань лабтай.

Гэбэшье, хубиин ажабайдал тушаа ёһо гуримууд, олониитын дунда баримталха заншалтай сасуулбал, үшөөшье аалинаар хубилна. Жэшээлхэдэ, ажал хэрэг тухай хөөрэлдэхэдэ, үндэһэ яһанай илгаа ямаршье һаад ушаруулдаггүй гээд узбегүүдэй 70-һаа 90 хүрэтэр процентнь мэдүүлнэ гэжэ шэнжэлгэнүүдээр тодорхойлогдоо. Тэдэнэр үйлэдбэриин коллектив соо олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдэй ажалладаг ушар ямаршье бэрхэшээл табинагүй гэжэ тоолоно. Тиигэхэ зуураа, дүтын түрэлхид — эгэшэ, аха дүүнэр, үхибүүдэйнгээ бусад үндэһэ яһатанай хүнүүдтэй гэрлээ һаань, арсахагүйбди гэжэ городто ажаһуудаг узбегүүдэй миил 20 процентнь лаблаһан байна. Гэхэтэй хамта шэнэ түрэлхиднай узбек үндэһэ яһатанай заншалнуудые сахиха ёһотой гэжэ нэмэһэн байна бшуу.

Зүгөөр ондо ондоо наһанай эхэнэрнүүдэй ба эрэшүүлэй харюу үгэхэдэнь, тад ондоо байдал үзэгдэнэ. Анкетын мэдээнүүдэй ёһоор, узбек студентнүүдэй 80 гаран процентнь үндэһэ яһатанай хоорондын гэрлэлгэнүүдые юрын хэрэгтэ тоолодог һаань, оройдоол 16 процентнь иимэ гэрлэлгые һайшаамаар бэшэ гэжэ тоолоно.

Советскэ Союзай шэнэ городуудһаа абтаһан статистика залуушуулай иимэ һанал бодолые мүн лэ гэршэлнэ. Иимэ городуудтахи үндэһэ яһатанай хоорондын гэрлэлгын дүнгүүд Советскэ Союз доторой дунда зэргын тоонуудһаа холо үлүү байна. Жэшээлхэдэ, Брежнев хотодо бүхы гэр бүлэнүүдэй гурбанай нэгэ хубинь үндэһэ яһатанай хоорондын гэр бүлэнүүд юм. Эдэ городуудта мүнөө ажаллахаяа ерэһэн хүбүүд, басагад (барилгын эхилхэ үеынхидэ адляар) гэрлэнэ бэшэ, харин эдэ городуудта түрэһэн, ургаһан, һураһан, ажаллажа эхилһэн тэдэнэй хүбүүд, басагад гэрлэнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Тиихэдэ шэнэ городуудта үдэһэн залуушуулай бусад үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдтэй гэрлэдэг ушар нилээд дэлгэрэнхэй. Жэшээлхэдэ, Азербайджанай город Сумгаидта 1975 ондо 96, 1976 ондо 98, 1978 ондо 111, 1979 ондо 119 үндэһэ яһатанай хоорондын хурим түрэ хэһэн байна.

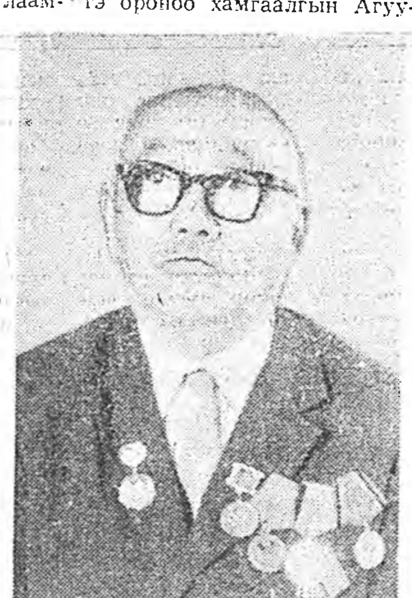
Зарим мэдээнүүдэй ёһоор, үндэһэ яһатанай хоорондын гэр бүлэ эбтэй этэй ажаһууна гэжэ баримтанууд гэршэлнэ. Гэр бүлэдэ ондо ондоо заншалтай, хараа үзэлтэй байха тушаа урид мэдэһэн дээрэһээ, магад тиимэ байжа болоо бэшэ аал.

Генриэтта РЕПИНСКАЯ
(АПН).

Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд

ЗАЛУУШУУЛДА ЗАХЯА

Үүдэ ороод, «Сайн байна! Орожо болохо гү?» гээд мэндэшэлхэдэм, Дамнин Шойсоронович харюусабагүй. Гартаа «Буряад үнэн» газетэ барингхай, толгойгоо үндылгэнэгүй. Газаа һаруул үдэршье һаань, хурса гэрэлтэй лаампын аһаагдаһые обёорбоб. Уданшьегүй танилсажа хөөрэлдэхэдөө, он жэлнүүдэй ошохо тума нюдэнэйм хараса муудаһан, шэхэ хатуутай болоһон хүм гэбэ. 86 наһа хүрэһэн хүнэй энээндэ гомдохоньшье гайхалгүй юм бэзэ. Гэбэшье дун сагаан толгойгоо хинсайлган һагад урдам һуугааша хүнэй намтар, ажабайдалтай танилсахадаа, энэ наһан соогоо нилээн лэ юумэ үзэһэн, халуун, хүйтэниие гаталһан гэжэ ойлгоо һэм.

— Гүрэн түрэмнай үтэлһэн үлбэр зондо саг үргэлжын анхарал хандуулна ха юм даа. Республикынгаа ниислэл хотодо болбосон түхэлтэй байратай болоходоо, одоол баярлааб. Түрэл түхэмүүдни, эмшэд харууһалжа, намдал адли хүнүүдэй амар мэндэ һуухын түлөө оролдоно бшуу,— гэжэ Түнхэндэ колхозно хүдэлөөндэ залуудаа эдэбхитэй хабаадалсаһан Д. Ш. Зандеев хөөрөөгөө эхилээ һэн.

Үнинэй, хуушаржа шарлашаһан хуудаһатай альбом гаргажа тэрэ харуулба. КПСС-эй областной ба районно комитедүүдэй зүгһөө Дамнин Шойсороновичто барюулагдаһан Хүндэлэлэй грамотануудзохидоор хадагалагданхай. Залуу үеынь дүрэ зурагууд һонирхолтой. 1927 онһоо КПСС-эй гэшүүн, революцида, шэнэ ажабайдалда харша үзэгдэлнүүдтэй тэмсэдэг Түнхэнэй погранкомендатурын, ВЧК-гай ба ОГПУ-гай нюуса тайгүйсэдкомой инструктор болон таһагые даагша, Госбанкын Түнхэнэй отделениие эрхилэгшэ, колхозой түрүүлэгшын орлогшо, партийна организациин секретарь ябаһан юм. Харин Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ Украинска фронтдо дайлалдаһан, Донбассые, Макеевка, Запорожье хотонуудые сүлөөлэлсэһэн, нэгэнтэ бэшэ шархатаһан, оборготоһон байна.

Таби гаран жэлэй туршада партиин гэшүүн ябаха зуураа Дамнин Шойсоронович ажабайдалые шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ саг үргэлжэ хубитаяа оруулжа ябаа. Ямар нэгэн үйлэ ушарнуудые хажуу тээһээ юрэ обёорон харадаг бэшэ, харин саг үргэлжэ хабаадалсадаг байгаа. «Саяны» гэһэн районно газетын эдэбхитэй хүдөө бэшэгшэдэй нэгэн һэн. Һайн хүнүүд, тэдэнэй хэрэгүүд тухай хөөрэхые хэзээдэшье, яарадаг бэлэй. Мүн ажабайдалда, ушардаг дутуу дундануудые шүүмжэлдэг, обществодо харша ябадалнуудтай хэзээдэшье эбсэдэггүй һэн. Хамтын ажахын һагай хүдэлмэрилэгшэ ябаһан бшуу.

1928 ондо Д. Ш. Зандеев «Ниитэ журам» гэһэн хүдөө ажахын коммуна байгуулгада эдэбхитэй хабаадалсаһан юм. Удаадахи жэлнүүдтэ тэрэ совет ба ажахын хүдэлмэриин элдэб тушаалнуудые эзэлээ: сомоной Соведэй секретарь, Түнхэнэй байгуулагдажа байһан үедэ хүдөө бэшэгшэ ябахадаа, олониитын хараа шэглэл нэн түрүүн баримталдаг байгаа. Мүнөө түрэл колхозойнгоо, районойнгоо түйлалтануудаар омогорхон, нютагайнгаа хүнүүдтэй саг үргэлжын харилсаа холбоотой зандаа. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй гурбан грамота тэрээндэ барюулагдаһан, совет ба ажахын органуудта удаан сагсоо, аша үрэтэйгөөр хүдэлһэнэйнь түлөө 6 медаль ветеранай үбсүүе шэмэглэдэг.

КПСС-эй Улаан-Үдын Октябрьска райкомой баяр ёһололой суглаан дээрэ Буряад орондо социалис байгуулалтада эдэбхитэй хабаадалсаһан партиин ветеран Д. Ш. Зандеевтэ «КПСС-эй зэргэдэ 50 жэлдэ» гэһэн Хүндэтэ тэмдэг барюулагдаа һэн. Ажал хэрэгүүдээрээ республикда соогоо алдаршаһан хүнүүдтэй — сугтаа нимэ шагналда хүртэхэдөө, Дамнин Шойсоронович олонтойнь танилсаһан байна. Наһан соогоо нэгэ үг зорилготойгоор һайн, һайхан, байдалай түлөө тэмсэжэ ябаһан хүнүүд хоорондоо һонирхолтой хөөрэлдөө ябуулаа бэлэй.

— «КПСС-эй зэргэдэ 50 жэлдэ» гэһэн тэмдэгэй намда барюулагдахада, илангаяа омогорхоо һэм. Энэмнай партиин жагсаалда коммунистын нэрэ зэргые дээрэ үргэжэ ябаһыемнай гэршэлнэ бшуу,— гэжэ Дамнин Шойсоронович хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

Түрэл Буряадайнгаа 60 жэлэй ойн баярай жабхаланта һайндэрые нюдөөрөө хаража, зүрхөөрөө мэдэржэ байхадаа, үнинэй коммунистын сэдьхэлээ долгисуулһаниинь гайхалгүй. Мүнөө үе сагые эжэлүүдгүй үнгэрһэн үетэй жэшээлэн сасуулаа бшуу. Түүхэтэ үе тиихэдэнь илангаяа элеэр ухаандань һэргэһэн мэтэ болодог. Хэды олон һэн бэ, хамтын ажахы байгуулгын эдэбхитэд: М. Г. Кырмыгенов, Д. Б. Степанов, Х. Г. Бахажеева, Л. Д. Малакшинов, Б. Ц. Зандеев, С. Л. Кырмыгенов, Я. Д. Баганов болон бусадшье... Эдэнэртэй суг ерээдүйн һайхан саг тухай бодомжолдог, түргэн тэрэниие ойртуулхые хүсэдэг һэн. Эгээл нимэ арюухан сагай мандаад байхада, тэрэ партиин зэргэдэ жагсаһан залуу үетэндэ комсомолшуудта нимэ захяа хэлэнэ: «Амаргүйхэн сэнгээр ажабайдалай һайханиие түлөө һэмди. Энэ байдалаа бүри һайжаруулха, аршалан хамгаалха гээшэ танай зорилго мүн».

Б. АРТУГАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Ш. Зандеев.

ХОДОДОО ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

1942 оной июль һарын эхеэр Сталинградай фронт дээрэ байһан армиин бүридэлдэ орон, Эхэ ороноо хамгаалжа ябаһан Новозыбковскэ 399 стрелково дивизидэ буряад хүбүүд олон һэн. Тэдэнэр Сталинградһаа Зүүн Прусси хүрэтэр үргэлжэлһэн уташье, хүндэшье, зүгөөр алдартай замые дабажал гараһан байна бшуу.

Зэдын райвоенкомадаар татагдаһан ефрейтор Ч. Ю. Банзаракцаев Сталинградай, Центральна болон Белорусска фронтнуудта медсанбадай жолоошон ябаһан байха юм.

1942—1943 онуудта Сталинградай түлөө боложо байһан түүхэдэ дуулдаагүй хатуу шанга тэмсэлэй үедэ дайсанай артиллери болон авиациин тэнгэри газар хоёрые ниилүүлмэ һүроотэй гал дүлэтэ буудалган соогуур жолоошон Банзаракцаев шархатагшадые госпитальдо абаашажа байгаа һэн.

Оронойнгоо хото, городуудые фашис булимтагагшадһаа сүлөөлэлсэхын тулада Бургалтай нютагай хүбүүн ямаршье аюулһаа тунхарихагүй, зоригтой, журамтай жолоошон байһанаа харуулаа юм. Тэрэнэй унажа ябаһан машина хододоо жэшээ абамаар сэбэр, техническэ талаараа ходо бэлэн байдаг байгаа. **«Чагдур Банзаракцаев үргэһэ нойроо мэдэнгүй, амарха, эдеэлхэеэ мартан, шархатаһан нүхэдөө үргэлжэ зөөжэ байдаг һэн,** —гэжэ СССР-эй Оборонын министерствын архивай материал дотор бэшээтэй байһан юм.

Дайсанаа даража, даагаа һүүлдээд, нютагаа бусахадаа, Ч. Ю. Банзаракцаев түрэл «Мир» колхоздоо үнөөхил машинаяа жолоодожо эхилээ һэн. Хэдэн жэлдэ руль мушхаһанайнгаа удаа ажахынгаа лугомелиоративна отрядай начальнигаар хүдэлбэ. Тэрэнэй мэдэл доро нютагай сэбэр сэхэ зантай, хүдэлмэришэ хэдэн хүн хамтаржа, даалгагдаһан ажалаа урагшатайгаар ябуулдаг болоо һэн.

Дайнай ветеран Ч. Ю. Банзаракцаевай ЛМО жэлһээ жэлдэ үндэр урагаса хүряана. Зэдын районой мелиораторнуудай социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ түрүүлжэ ябадаг алдартай.

С. ХАНДАЖАПОВ,
дайнай ветеран.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

УЛААН-ҮДЭ—ЭЛИСТЭ—ЛЕНИНГРАД

Нимэ маршрудаар Гүрэнэй Ажалай Улаан Тугай орденто Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай коллектив гастрольдо ябаһанаа һаяхан түрэл нютагаа бусажа ерэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан, манай корреспондент Буряадай АССР-эй габьяата артист ЧИНГИС ГУРУЕВТАЙ уулзажа, һара хахад үргэлжэлһэн гастрольно аяншалга тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень гуйһан байна.

Асуудал: Хальмаг орондо хэр амжалтатай ябабат?

Харюу: Айхабтар һайн гэжэ хэлээ һаа, алдуу болохогүй. Майн 26-һаа эхилжэ, июниин һүүл хүрэтэр шахуу манда үнинэй танил бүмбэ сэсэгэй орон гэжэ суурхадаг Хальмагаар энэ зундаа ябаһан замнай хэзээшье мартагдахагүй. Дүн хамта 53 дахин зүжэг табиһан, тэдээниие-мнай хори шахуу мянган хүн хараһан байна. Эрхим һайнаар наадаһанаймнай, хүн зониие эстетическэ болон интернациональна талаар хүмүүжүүлгэдэ хубитаяа оруулһанаймнай түлөө манай театрые Хальмагай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

Асуудал: Гастролиинтнай удаадахи шата революциин үлгы — Ленинград хотодо үнгэрөө гээшэ ааб даа?..

Харюу: Тон зүб даа. Энэ хото бидэндэ, Ленинградай театрай, хүгжэмэй ба кинематографиин институт дүүргэгшэдтэ, гүн удхатай байһаниинь ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, 1958, 1969 онуудта тус дээдэ һургуули дүүргэгшэд мүнөө манай театрай зохёохы ажалтанай гол хүсэниинь, урдаа хараха нюурынь болонхой гэээшэ ааб даа. Тиимэл хадаа ленинградайхидай, өөһэдынгөө багшанарай урда харюусалгатай шалгалта үгэһэн болонобди. Зүжэг бүхэниие-мнай халуунаар угтан абаһан ушарынь тэрэнээ амжалтатайгаар барижа шадаһыемнай гэршэлнэ. Ленинградай комедиин академическэ театрай байшан соо арбан зургаан зүжэг харуулаабди. Тэдээниие-мнай 12 мянган хүн альга ташалгаар угтаа.

Асуудал: Ямар зүжэгүүдтнай илангаяа ехэ һонирхол үүсхээб?

Харюу: Манай асарһан 8 зүжэгэй хоёрыньород хэлэн дээрэ наадагдадаг, харин бусад зүжэгүүдтэнь харагшад синхронно гэхэ гү, али нэгэ доро оршуулдаг оньһон түхеэрэлгээр хангагдадаг байгаа юм. Тиигэбэшье һаань, түрэл хэлэн дээрэмнай Ленинэй шангай лауреат Чингиз Айтматовай пьесээр табигдаһан «Эхын таряалан» гэжэ зүжэг ехэ амжалтатай байгаа гээд тэмдэглэлтэй. Тиихэдэ Баир Эрдынеевэй «Хазаар хара һахал» гэжэ шог ёгто-зүжэг, Хоца Намсараевай «Тайшаагай ташуур» сугларагшадай альга ташалгаар багсаахада, баһал һайшаагдаа гэжэ һанамаар. Тиихэдэ Нева мүрэнэй эрьеын мэдээжэ театр шүүмжэлэгшэ Л. Шикурина «Ленинградская правда» газетэдэ толилуулһан рецензи дотороо Александр Вампиловай пьесээр найруулагдаһан «Аха хүбүүн» гэһэн зүжэгыемнай үндэрөөр сэгнээ. Юрэдөө, июлиин 1-һээ июлиин 15 хүрэтэр Ленинградта үргэлжэлһэн гастрольнай амжалтатай байгаа гэжэ тобшолохо бүхы үндэһэн бии.

Асуудал: Ганса альга ташалгаар, барюулһан сэсэгүүдээрнь нимэ үндэр сэгнэлтэ тухай тобшолол хэнэ бэшэ бэзэт?

Харюу: Үгы бэд даа. К. С. Станиславскиин нэрэмжэтэ искусствануудай ордон соо гастролиин дүнгүүдтэ зорюулагдаһан тусхай пресс-конференци болоо. Тэрээн дээрэ манай харуулһан зүжэгүүд тушаа һанамжаяа Москва болон Ленинград хотонуудай шүүмжэлэгшэд П. Романов, Н. Бродская, А. Томашевский, К. Лакаров гэгшэд хэлэхэ зуураа, юрэнхы дээрэнь һайн сэгнэлтэ үгэһэн, мүн анхарамаар, һургаал боломоор ажаглалтануудые хээ һэн. Тиихэдэ арадай депутадуудай Ленинградай городской Соведэй соёлой главна управлениин начальник Борис Михайлович Скворцов Ленсоведэй үмэнэһөө Хүндэлэлэй грамота манда барюулхадаа, республикымнай 60 жэлэй ойгоор дашарамдуулан, халуунаар амаршалаа юм. Тиихэдэ манай театрай амжалта тухай тусхай тогтон хэлэһэн байна. Гадна олон тоото телеграммануудые абаабди. Жэшээлхэдэ, СССР-эй арадай артист, суута режиссер Г. Товстоногов нимэ үгэнүүдээр манай коллективтэ хандаа: «Гастролиинтнай урагшатай һайн үнгэрһэн ушараар амаршалха зуураа, зохёохы ажалдатнай үшөө ехэ амжалта хүсэнэбди».

Асуудал: Артистнууд соогһоо илангаяа эдэбхи үүсхэлтэйгээр наадаһан хэдые илган тэмдэглэхэ байнат?

Харюу: Хэн хэн гэшэгүй — бүхы коллективнай нэгэн хүн шэнгеэр, эбтэй эетэйгээр, бүхы мэргэжэл шадабарияа харуулан наадажа гараа гэжэ хэлэхэ тон шухала. Аха заханарһаа эхилжэ нэрлэхэ болоо һаа, РСФСР-эй арадай артистка Юлия Шангина, РСФСР-эй габьяата артистнууд Петр Николаев, Дамба Пурбуев, Лариса Егорова, Буряадай АССР-эй арадай артистнууд Георгий Бутуханов, Людмила Дугарова, Дарима Сангажапова, Майдари Жапхандаев... Залуушуулнайшье иимэ ехэ шалгалтын урда зоригжолтойгоор, бэлиг түгэсөөр наадажа, ёһотой халаанай урган гаража байһые баталаа. Юрэдөө, хэн хэн гэшэгүй, бултадаа, нэгэ хүн шэнги эбтэйгээр, эдэбхитэйгээр, эрмэлзэлтэйгээр эдэ харюусалгатай гастрольнуудаа үнгэргөөбди гэжэ үшөө дахин дабтан хэлэхэ байнаб.

Асуудал: Таанад гансал сценэ дээрэһээ зүжэг харуулаад ябаа бэшэ бэзэт даа. Уулзалганууд болодог һэн гү?

Харюу: Болодог байгаа. Жэшээлхэдэ, бүлэг артистнууднай Кронштадт ошожо, Балтиин далайн флодой морягуудта шеф ёһоной концерт харуулһан, айхабтар халуунаар угтагдаһан байна. Театраймнай директор Цырен Аюржанаевич Балбаров дайнай жэлнүүдтэ Ленинградые хамгаалалсаа юм гэжэ мэдэхэдээ, сэрэгэй морягууд аадар бороодол альга ташалгаар артистнуудые үдэшөө. Сүлөөтэй сагтаа бидэ, артистнууд, Ленинградай театрнуудай зүжэгүүдые харадаг байгаабди. Тиихэдэ СССР-эй арадай артист, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Владислав Игнатьевич Стржельчиктэй уулзажа, зохёохы ажалайнь намтарые хөөрүүлээ һэмди. Гадна Ленинградай суута Эрмитажые, Ородой музейе ошожо хараабди. Пушкин город ошожо, ородой агуу ехэ поэдэй ажаһууһан, һураһан газарнуудтай танилсаабди.

Тобшолон хэлэхэдэ, Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Хальмагта ба Ленинградта үнгэрһэн гастрольнууднай амжалтатай байхаһаа гадна, саашанхи зохёохы ажалдамнай ехэ түлхисэ боложо үгэхэнь найдамтай.

СТАЛИНГРАДҺАА ГРОСС ХҮРЭТЭР

Солдадай албан хүндэ хүшэр ха юм даа. Тэрэниие юугээршье хэмжэжэ, жэшээжэ шадахагүйш. Дайгаа даража даагаяа һүүлдэжэ, түрэл нютагаа бусаад, амгалан байдалай ажалда хамсыгаа шуужа ороһон хүнүүд үшөөшье олон ааб даа. Тэдэнэй нэгэн Нима Пахомович Чимитов болоно. Тэрэ 1941 оной июнь һарада Комсомольск-на-Амуре хотодо албаяа хэжэ эхилһэн намтартай. 1942 оной август һарада Сибириин стрелково дивизиин полкнууд баруулжаа шэглээ бэлэй. Тиигэжэ Волга шадарай тала дайдаар ябаган сэрэгшэдэй, артиллеристнүүдэй, минометчигуудай колоннонууд һубарилдаа һэн. Тэдэнэй хойноһоо дахасалдаһан эдеэ хоол, буу зэбсэг, эм дом ашаһан машинанууд ба элдэб ашаатай повозконууд фронт руу яаралай ябаа... Волга мүрэнэй эрьедэхи Сталинград хотодо боложо байһан тулалдаанай гал дүлэн урдань соробхилон байгаа бэлэй.

Нюргаараашье үндэр бэшэхэн, харахадаш шаб гэһэн бэетэй, эрэлхэг зоригтой бронебойщик Нима хүбүүн эдэ хэдэн байлдаанда эрхимээр тэмсэһэнэйнгээ түлөө «Шэн габьяагай түлөө» гэһэн медаляар түрүүшынхеэ шагнагдаһан байна.

Удаань Нима Пахомович 96-дахи дивизидэ командир, Советскэ Союзай Герой генерал-майор Исаковто тудаһан байгаа. Дон мүрэнэй эрье шадар болоһон тулалдаанай һүүлээр, дивизи тус мүрэниие гаталха даабари абаа һэн. Байлдаанай эхилэмсээр, Нима Пахомович дайсанай урдаһаа таһалгаряагүй тобшо мэргэнээр буудаба. Уданшьегүй тэдэниие өөрынь артиллеристнүүд болон минометчигууд хүсэжэ ерээ һэн. Тэрэ шангахан тулалдаанай һүүлээр нэгэ бага сүлөө саг олоижо харахадань, Нима Пахомовичой үмдэжэ ябаһан каскань хоёр газарта сүмэршэһэн, шинелиинь хамсы дайсанай хорото һомондо соо буудагдашаһан байгаа һэн.

Нима Пахомовичой гаталһан дайнай дари харгы ута юм. Тэрэ Сталинград, Курск, Днепр, Львов городуудай түлөө байлдаанда хабаадалсажа, мүн Румыни, Венгриие сүлөөлэлсөөд, Австриин Гросс хотодо дайгаа дүүргэһэн байна.

«Будапешт шадар болоһон шанга тулалдаае хэзээдэшье мартахагүйб даа» гээд тэрэ мүнөө хөөрэдэг. Фашистнууд гэдэргээ сухарижа эхилхэдээ, танкнуудаараа түмэр хаалта байлгаа ха юм. Тиихэдэнь манай командованиин зүгһөө, хайшаншье гэжэ һаань тэрэ хаалтые бута сохихо гэһэн даабари үгтөө. Мэргэн буудагша Чимитовэй түрүүшын буудалгаһаа хоёр «Тигр» шатаһан байгаа. Тиигээдшье манайхин добтолгоёо үргэлжэлүүлээ ааб даа. Будапештые сүлөөлхэ үедэ шанга байлдаанда шалгаржа гараһанайнгаа түлөө шагнагдаһан сэрэгшэдэй дунда Нима Пахомович Чимитов байба. Тэрэ Алдар Солын гурбадахи шатын орденоор шагнагдаһан байха юм.

Иигэжэ Нима Пахомович дариин утаа «садатараа» үнэрдэжэ, дайнай захада гаралсаһан болоно.

Пенсидэ гараһаншье хойшо Нима Пахомович нэгэшье үдэр гэртээ һуужа шадаггүй, шадахашьегүй гээд Зандин нютагаархидынь хэлсэдэг. Отделениингээ фуражир Нима Пахомович ургажа ябаһан залуушуулдаа ажалдаа амжалтатай ябахыень хододоо хүсэдэг.

Ц-Д. ДАМБАЕВ,
дайнай ба ажалай ветеран.
Мухар-Шэбэрэй район.

Хура бороонной һүүлээр
Хурса наран гараба...

ШАЛГАЛТА ЭХИЛБЭ

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэдэг Буряадай техникумдэ мүнөө гүрэнэй шалгалта эхилбэ. Энэ һургуули дүүргэхэеэ байгаашад харюусалгатай хаһаяа «Политическэ экономи» гэһэн предмедээр эхилбэ. КПСС-эй съезднүүдэй материалнуудые, ЦК-гай пленумуудэй тогтоолнуудые һурагшадай хэр шудалһан, ойлгоһон тухай асуудалда комиссиин гэшүүд гол анхаралаа хандуулһан байна. Жэшээлхэдэ, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүдэй материалнуудые, «Ажалша коллективүүд тухай Хуулиие», Эдеэ хоолой программые тэдэнэр бодото ажал дээрээ хэрэглэхэ байна бшуу.

Түрүүшын шалгалтын дүнгүүд юу харуулба гээшэб?

Тус техникумдэ һуража байгаа үе соогоо һайнаар номоо үзэһэн, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадаһан хүбүүд, басагад гүрэнэй шалгалта дээрэ мүн лэ шалгараа. Биледэйнгээ асуудалда гүнзэгы, удха түгэлдэр харюу үгэжэ, онсо һайн сэгнэлтэ абагшадай дунда В. Соболев, Д. Доржиева, А. Михахинова, Н. Вязьмина болон бусад ороно.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие эмхидхэхэ үүргэтэй дунда шатын хүтэлбэрилэгшэ хадаа эрдэм һургуулитай, соёл болбосоролтой мэргэжэлтэ байха зэргэтэй бшуу.

М. МЕДОВАЯ.

СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» августын 6-да үнгэргэгдэһэн 32-дохи тираж.

«49-һөө 6-ень тааха»: 5 — бүхэ барилдаан, 6 — дзюдогоор барилдаан, 11 волейбол, 22 — уһан руу һүрэлгэ, 36— авиаспорт. 48 — шатар.

«36-һаа 5-ень тааха»: 6 — дзюдогоор барилдаан, 9 — велоспорт-шоссе, 13 — хадаһаа санаар һолжоролгын спорт, 18 — хүнгэн атлетикэ, 32—фигурна һолжоролго.

(ТАСС).

2 ЧАС СОО 187 ХӨӨЛЭНТИИ

Мангазей гэжэ газарта районой ой модоной ажахынуудта хүдэлдэг заганһа барихад дуратайшуулай заншалта мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Дүрбэн командын түлөөлэгшэд богони сагай турша хэн эгээн олон загаһа бариинаб, хэнэй олзо шэгнүүрээр тон хүндэб гэжэ мүрысэбэ. Загарайн «Межколхозсовхозлесхозой» командын түлөөлэгшэ, баян дүршэлтэй загаһа баригша Юрий Козлов хүбиин тоосоогоор нэгэдэхи һуури эзэлээ. Тэрэ хоёр часай туршада алар 187 хөөлэнтии хахуулидажа шадаа. Тиигэжэ Ю. Козлов өөрынгөө командые нэгэдэхи һууридa гаргаба. Шэнэ Элхиин, Шулуутайн болон Онохойн леспромхозуудай командануудалдин очкотой байжа, хоёрдохи — дүрбэдэхи һууриннуудта гараа.

ЗАГАРАЙН РАЙОНДО

Мүрысөөндэ шалгарһан загаһа баригшадта Хүндэлэлэй грамотанууд болон дурасхаалта бэлэгүүд барюулагдаһан байна.

ОРОХОДО АЯТАЙ

Эндэ хүдэлдэг хүдэлмэришэд, минии харгыдашье ябаһан хүн зон Горхоной леспромхозой столоводо орожо, амтатай эдеэнһээ ама хүрэхэ угаа дуратай юм. Үнэхөөрөөшье, Зоя Николаевна Васильевагай даадаг столовын коллектив амтатайгаар, һайн шанартайгаар эдеэ хоол шанадаг юм.

Жэлэй ямаршье сагта леспромхозой столоводо ороходо амтатай эдеэн аягалагдажа байдаг. Энэ хадаа тогоо баригшад Людмила Васильевна Белоплодова, Мария Ивановна Буркова, кондитер Татьяна Александровна Филиппова гэгшэдэй хүдэлмэри болоно.

Л. ВИЛЬМОВА.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Республикын Хүндэлэлэй самбар. «Түсэб 1,5 дахин дүүргэдээ!»— В. Бадмаевай статья. «Ниитын малые элбэг хүрэхэ эдеэ хоолоор хангаха» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Эрхэнүүдые харюусалгаһаа таһалжа огто болохогүй» — П. Розановай статья. «БАМ дээрэхи огород» — А. Лхамажаповай статья. «Правда Бурятии» газетын заочно приемно. ТАСС-ай фотохронико.

Гурбадахи хуудаһанда. «Эдир наһан» гэжэ лагеряа нэрлэбэ» — Б. Тушиновагай статья. «Үшөө дахин нейтронно бомбо» — В. Волкогоновой статья. Хилын саанаһаа мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Элдэб мэдээсэлнүүд. Спортын һонин. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.40 —Үглөөнэй гимнастика. 9.55 —«Бидэнэртэй хамта хэлсэ. Бидэнэрһээ үлүүгээр хэ» — ГДР-һээ дамжуулга. 10.55— Бүхэсоюзна ба уласхоорондын конкурснуудай лауреат Ю. Дранга аккордеон дээрэ наадаха. 11.15— Мультфильм. 11.25 — «Аяншалгашад клуб». 12.25— Шэнэ һонин. (12.30 хүрэтэр). 15.55—Шэнэ һонин. 16.15 — Баримтата фильм. 16.25— «Звездочет». 17.05—Мультфильм. 17.15 — «Лес, в который ты никогда не войдешь» —үхибүүдтэ фильм. 18.25— «С. Прокофьев. 7-дохи номерой соната». РСФСР-эй габьяата артистка Н. Петрова гүйсэдхэхэ.

Улаан-Үдэ. 18.45— «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.15— Киносчерк.

Москва. 19.30 —Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 19.45—«Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 20.00—Мультфильм. 20.20 — «Манай саад». 20.50— «Мираж»— 3 серитэй уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 22.00 —«Время». 22.35— Хүнгэн атлетикээр дэлхэйн чемпионат. 23.20— «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 23.35— Баримтата фильм. 24.00—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Днепр» —«Металлист».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 —Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.10—«Командир»—6 серитэй уран һайханай фильм (2-дохи сери). 11.15 — «Некрасовай шүлэгүүд». 12.00— «Таанадта, түрэлхид». 12.30—«Немец хэлэн». 13.00—«Шапка Мономаха».—үхибүүдтэ фильм. 14.05 —«Шинии ленинскэ библиотекэ». 14.50 —Баримтата фильм. 15.15— «Бидэ колхоздоо үлэнэбди». 16.00—«Мордвагай газарай аялга дуунууд». 16.25— Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 18.00— «Хүүгэдэй саад сэнгэлигтэ». 18.30— Соносхолнууд.

Москва. 18.45— «Дохёогоо үгыт, горнистнар».

Улаан-Үдэ 19.30— «Локомотив» (Улаан-Үдэ) —«Автомобилист» (Красноярск) командануудай хоорондо футбольно матч. Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадионһоо дамжуулагдаха. 20.15— «Таанадта, агитаторнууд болон политинформаторнууд». 20.35 — Баримтата фильм.

Москва. 21.00— «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 —«Хани харилсаан». 21.45— Баримтата фильм. 22.00— «Время». 22.35— «Командир» —6 серитэй уран һайханай фильм (3-дахи сери). 23.50— СССР-эй арадай артист А. Соловьяненко дуулаха.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54—54, зам. редактора — 2-68-08, зам редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Госу[дар]ственного комитета Бурятской АССР [по] делам издательств полиграфии и книжной торговли. г. Улан-Удэ, ул. Ленина... Н-02479. Заказ № 183.